

LIETUVIU
DIENOS

POETAS ANTANAS GUSTAITIS

LITHUANIAN DAYS

JUNE

1975

1975 M. BIRŽELIO MĖN.

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1975, birželis Nr. 6 (155)
Eina XXVI metai
June, 1975 No. 6 (155)
Volume XXVI

Redaguoja

REDAKCIŅĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Štraipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1. Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$10.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$10 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Mes atėjome iš amžių glūdumos. Laiškas Lietuvai ir lietuviams. V. Ališas. 3
In Memoriam. Mirė Lietuvos nostalgijos poetas V. Ališas — A. Arminas. 4
Spaudoj ir gyvenime. 4
Peklininkas ir žodžio sakytojas 5
A. Gustaičio kūrybos charakteristika.
Visai slaptai. Poeto A. Gustaičio ir dail. V. Vizgirdos dialogas. 6
Antanas Gustaitis, Vieningai su peiliais. Humoristiniai ir satyriniai eilėraščiai. 8-9
Kun. A. Alekna, "Aš duodu dispensą". Vysk. Valančius ir lietuvių moterų gynimas, ... 10
Rūpintojėlis, iliustruotas reportažas. 12
"Rūpintojėlis", Arkiv. A. Samore. 13
Knygos ir autoriai.
Gliaudos "Pagairės" temos. A. Rūta. 14
Pūkelevičiūtės dovanos mažiesiems. J. Brazaitis. 14
J. Kuprionis ilgam laikui pasilieka Louisianos Technologijos un-te ir botanikos sode. .. 15
DLK Birutės Dr-jos 50 metų sukaktį minint. V. Andrašūnienė. 16
VEIDAI IR VAIZDAI. 18
Iliustruota kronika.

ENGLISH SECTION

Freedom Will Be Restored, Rep. E. J. Derwinski. 19
Actress Rita Merkelis, by A. Kuolas. 20
Sweden's Youth and the Baltic. 21
LITHUANIANS IN THE NEWS. 22
Administracija rašo. 23
Lietuvių Radijo programos. 23

A DIALOGUE WITH THE OLD COUNTRY

by Antanas Gustaitis

Kingsfolk met with joy bedazzled
Of their union's magic.
Some just wept, while others reveled —
All were dumb — how tragic.

Brothers talk and so does sister,
Although no one talks the same:
On Vorkuta's woes sinister...
— You should see Las Vegas games!

Memory livens as two brothers
Are complaining to each other:
— Woe, my country so far back, oh!
— Woe, I am without tobacco!

Unrelenting is one's sorrow:
— Blizzards raging, building cabins...
"Heartburn after all that liquor,
And besides that wife to drag with..."

— Tundra's frosts had hardened earth
And how bitter were its berries. —
"All the girls are in the nude here
Round Nevada's painted prairies."

From the Lithuanian
translated by A. Milukas

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Poetas Antanas Gustaitis, humoristas, satyrikas, dramų rašytojas, Boston, Mass.

Daugiau apie A. Gustaitį žiūr. 5 - 9 puslapiuose.

Antanas Gustaitis, born in 1907, in Lithuania, first chose to become an educationalist. Completing the necessary studies he started as a grammar school teacher. Parallely he continued his studies at the University of Kaunas, now bent on literature, theatrics.

By 1934 he was a gymnasium teacher. He had also been writing by then sketches for the Lithuanian Radio in Kaunas, and poetry. He was in contact with the temporary theatrical circles. In 1936 he became the director of a branch radio station in Klaipėda and later in Vilnius. 1940-41 he was director of the Lithuanian State Drama Theatre in Vilnius. By now his drama writings had been steadily appearing on the stage or over radio broadcasts.

Gustaitis continued his theatre work in emigration, too: in Germany (1944-49) among the Displaced Lithuanians, and in the United States. He settled in Boston since 1949. Much of his creative work in the Lithuanian theatre here was done in collaboration with his wife Aleksandra (nee Zlanavičiūtė), a professional actress.

The tradition of catering to the cultural needs of Lithuanians was greatly enchaned by forming a quartet of authors (Andriušis, Brazdžionis, Gustaitis, Santvaras) who traveled widely with readings of their materials (see LD of September 1968). A recording is available of these travel-readings.

G. has published some major works, Anapus teisybės (Beyond Truth), 1956; Ir atskrido juodas varnas (And a Black Crow Came Flying), 1966; and Saulės šermenys (Funeral of Sun), 1973, with full-page poignant illustrations by a tist V. Vizgirda.

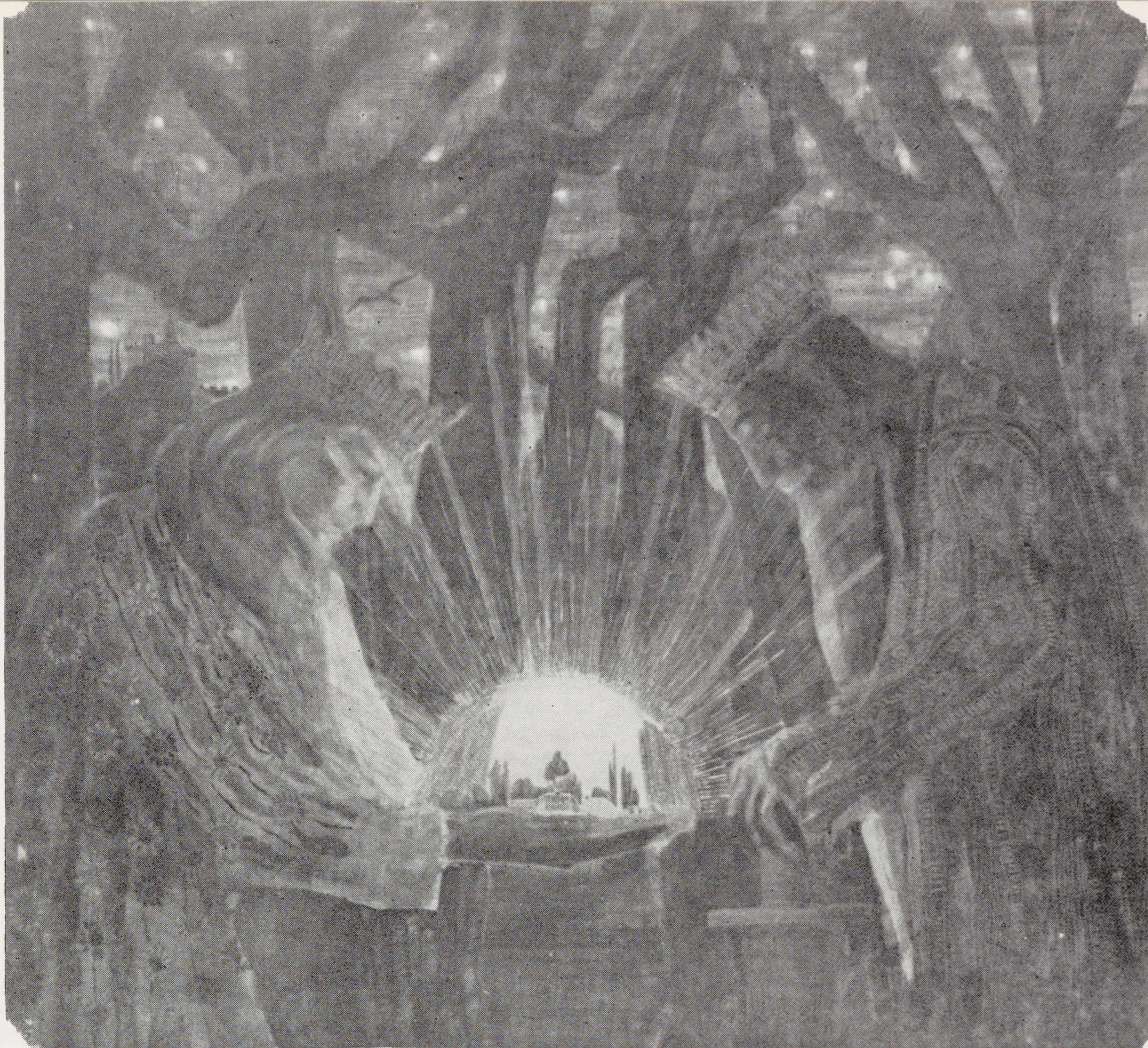
The flavor of Gustaitis' verse is sad, deep, yet tragicomical. By abusing he consoles, and is never humiliating. He provokes meditation but his irritations have a merry aftertaste. The author is capable of pronouncing severe criticisms to his world-wide scattered countrymen and yet he is able to retain them admiring friends, always be their welcome guest and ever their consoling compatriot.

PASKUTINIS PSL. / BACK COVER

Dail. A. Galdiko paveikslas Rūpintojėlio tema; Padovanotas Vliko ir Alto vardu JAV-bių sekretoriui J. F. Dulles.

Painting by A. Galdikas donated jointly by VLIK and ALT to the Secretary of State, J. F. Dulles.

M. K. Čiurlionis
KARALIŲ PASAKA
A Tale of Kings

VENENCIJUS ALIŠAS
1908 - 1975

Laiškas Lietuvai ir lietuviams

Mes atėjome iš amžių glūdumos

*Mes atėjome iš amžių glūdumos,
Kai mergytė tebebuvo dar aušra,
Kas tą visą ilgą kelią besumos,
Jei pėdų jau anei ženklo nebėra
Prie Eufrato, Piramidžių, Kaukaze,
Švento Gango baltų lotosų krašte,
Babilone, Telesfonto bangose,
Vedų knygoje, nė Šventame Rašte.*

Apie autorių žiūr. sekančiame puslapyje.

*Žemdirbių ir piemenų taiki tauta,
Tave skriaudė karingesnė giminė.
Tolimon ir šalton šiaurėn nustumta
Įsikurdinai Europos priemenėj
Tai ir mindė tave amžiais ten visi
Iš pietų, šiaurės, rytų ir vakarų.
Nešė pražūtį istorija baisi
Ugnimi, kardų, klasta, melu, maru.*

*Atavizmas ar likimo nedalia,
Kad į rytus savo veidą pasukai.
Ir sunyko tavo genijaus galia,
Pasijungė tave barbarų vaikai.
Vakaruos – kultūros skleidėsi žiedai;
Krikščionybės plito žemėje šviesa.
Tu taip ilgai į jas kelio neradai,
Pasinėrusi Bizanto rūkuose!*

*Kažkas traukė mus tolydžio į stepes –
Kunigaikščių daug valdyti, daug pilių!
Per smėlynus, pelkių atmatas klampias
Amžiaisėjome ne tuo, ne tuo keliu.
Kas iš to, kad sunaikinom kryžiuočius,
Jei idėjų nebepametėm senų?
O kad šimtmečiais teriojo žemaičius –
Melne Klaipėdą jiems davėm dovanų...*

*Magelanas, Pedro Alvares Cabral,
Gama, Kristupas Kolumbas tuo metu
Vėjam tiesė jau lengvas bures... O gal
Pasikels laivai ir Baltijos krantų?
Gal nuneš per vandenynus vardą mūsų
Į palaimintas atogrąžų šalis,
Erdvesnius mums dovanodami namus?
Mes toliau gudų bedeginom pilis..*

*Laiko vėjai greitai atpūtė kiti –
Iš valdovų patys tapome vergais.
Azijatų atneštojų baisyj naktį
Prisikelti viltys žudavo niekais.
Mušė, trėmė, korė ir skandino mus.
Draudė knygą, laikraštį – pačias raides,
Laisvės rytą tiesė kruvinus nagus,
Išguiti, paliko kruvinas brydes.*

*Driežas varlę, o rytai vergų minias
Apžavėjo melo mistikos žodžiu.
Jų "kultūrai" tirti kūrėm draugijas,
Surgino profesoriai dainų saldžių.
Kai tautos elito išmonė maža,
Duona su krauju maišytą žmonės mis.
Tą "kultūrą", apsimovusių vyžą,
Paminėsime keiksmų prakeiksmėmis.*

“Rusija — tautų naikintoja baisi”,
 Taip istorija byloja. Ir tegu
 Įsisąmonina tiesą šių visi:
 Europa už Vilniaus baigiasi stogų.
 Išvaryti už Uralo juos visus —
 Vietos barbarams Europoj nebėra!
 Tundroj, kur badu dvasina brolius mūs,
 Bus valia valuzė stūgauti “Ura!”

Esam įnamiai nūnai visų šalių,
 Visomis pasaulio kalbam kalbomis.
 Žemių daug, daug miestų matėm didelių.
 Kai palyginam — tai tu gražesnė vis.
 Mums buvai tarytum pasaka skaisti —
 Ak, sunku tatai pro ašaras minėt —
 Kai sužysdavo alyvos pilnaty
 Ir jaunystę burtais imdavo kerėt.

Graudulys užplūsta visą, kai menu:
 Lietuva Tėvynė mūsų — kur jinai?
 Brolių kaulai ant Altajaus sniegynų,
 Vyriausybės — menkutėliai trupiniai.
 “Vyriausybė, teritorija, tauta...” —
 Nesiderina su knygų išmintim.
 Kitos dienos, tai ir sąvoka kita
 Įsidėtina lietuviškon širdin.

Lietuva Tėvynė šiandien mums tenai,
 Kur lietuvis. Tad ko būkštauti imi,
 Kad ji galinti išnykti amžinai,
 Jei visur nešiesi ją su savimi?
 Salose ir kontinentuose visuos
 Kas lietuvis — tai tautos kieta grandis!
 Savo sielos svetimiems neišparduos —
 Metai nešis, o jinai jauna bus vis.

Protėvių kalba, dvasia, širdim, būdu
 Žengsim didūs po didžių vargų našti,
 Kol išnešim ją ant saulėtų krantų
 Kaip Ahasvėrūs — namarūs, neilstą.
 Gėrio būsimė ir meilės pranašai,
 O dvasia kūrybos deimantais žerės.
 Skleisim ją aplink didingai ir viešai,
 Nors gaivinsimės vynu kančių taurės.

Jau žinau, Rūpintojėli, ko liūdi —
 Tu ligšiolei pakelių mįslė buvai:
 Kad dalia mūs laukė šitokia gūdi,
 Kad mirties juodi tykojo apžavai.
 Už žmonių mus auka pasirinkai.
 Dėkui Tau už tai, ką duodi, ką imi.
 “O, gražink mus — Tavęs šaukiaisi vaikai,
 Po šiaurės tolios pilkuoju dangumi!”

Lietuva, regėjimuos tave matau:
 Žvaigždės pilasi pulkais pilkoj nakty...
 Veidas kruvinas, galva nusvirus tau —
 Tu iš Jaltos, tu iš Sibiro grįžti!
 Tu iš savo vis atgimsti pelenu,
 Tu muziejais paverti savus kapus.
 Herbą tau iš mitologijos senų
 Duosim naują: tegu Feniksas jis bus.

IN MEMORIAM

MIRĖ LIETUVOS NOSTALGIJOS POETAS

Užgeso paskutinė vakaro žara.
 Iš rūko juodą ranką mojanč pamačiau —
 Einu, einu aš į tave. Greičiau, greičiau!
 Venancijus Ališas

Birželio 6 d. Sao Paulo, Brazilijoje, mirė
 poetas Venancijus Ališas — prel. Aleksandras
 Arminas.

Velionis buvo gimęs 1908 m. gruodžio 2 d.
 Oškabalių kaime, Vilkaviško apskr. Kunigu
 išventintis 1931 m., netrukus išvyko į Braziliją,
 kur Sao Paulo mieste 1933-1942 metais buvo
 lietuvių par. klebonu. Vėliau buvo Šv. Pran-
 ciškaus Seserų vienuolyno kapelionu. Ilgiausiai
 išbuvo klebonu Maua miestelyje, netoli Sao
 Paulo, kur suorganizavo parapiją, pastatydino
 bažnyčią, parapijos ir jaunimo namus. Šioje
 vietovėje kun. Arminas pasireiškė kaip šviesus
 ganytojas, užsitarnavęs ne tik parapijiečių, bet
 ir kitų žmonių pagarbą ir meilę. Su lietuviams
 palaikė ryšius, bet tik su atskirais asmenimis.
 Kun. Armino misionieriškos veiklos laikotar-
 pis sudarytų labai dėkingą medžiagą biografi-
 niam lietuvių išeivio-misionieriaus-poeto gyve-
 nimo romanui.

Kilęs iš naujosios kartos literatais pasižymė-
 jusios Vilkaviškio gimnazijos, kur išaugo A.
 Vaičiulaitis, P. Orintaitė, S. Bačinskaitė, K. Bra-
 dūnas, P. Karuža, J. Švabaitė ir kt., Aleksandras
 Arminas savo literatūrinio talentu atsiskleidė
 tik Brazilijoje, gana vėlai, tik paskutiniaisiais
 nepriklausomybės metais “grįžęs” į Lietuvą su
 rinkiniu “Sao Bento varnai”. Svetimo krašto eg-
 zotika, tėvynės nostalgija ir žmogaus išeivio vie-
 natvė rinkinyje atsiskleidė originalia išraiškos
 forma ir nepaprastai giliu jausmu.

Tuo pasižymėjo ir kiti jo rinkiniai, išleisti jau
 po II pas. karo — Pietų kryžius, iliustruotas
 dail. V. Vijeikio, ir Cascata Cristalina, lius-
 truotas dail. V. Stančikaitės-Abraitienės.

Venancijus Ališas buvo pirmasis mūsų kartos
 “tremties poetas”, išgyvensė emigracijoje virš 40
 metų, bet nepritapęs prie svetimo gamtovaiz-
 džio, neįaugęs savo kūryba į svetimą žemę, nuo-
 lat palaikęs savo kūrybinę gyvybę savo žemės
 ilgesiu, nes “tremtinio širdis — vėlė be vietos”.

H. Didžiulytė-Mošinskienė, rašydama jo ne-
 krologą, tarp kitko, sako:

“Tai buvo tikras dvasios aristokratas — brazi-
 liečių visuomenė tai suprato ir labai garbingai
 jį ivertino. Tik jo dėka Maua miestas įėjo į
 pažangių miestų eiles.

...Laidotuvių procesijai žengiant, buvo užda-
 rytos visos krautuvės, prie įstaigų buvo nuleis-
 tos iki pusės stiebo vėliavos gedulo ženklai.
 Visą kelią choras giedojo labai gražias giesmes.
 Į kapines net ne visi galėjo patekti — tokia bu-
 vo žmonių spūstis. Kęstą nuleidus, lietuvių cho-
 ras sugiedojo “Marija, Marija” ir Tautos him-
 ną.” (T. Žiburiai, Nr. T6, 1975. VI.26)

Spaudoj ir gyvenime

ROMANO BADMETIS, APYSAKOS KRACHAS, —

PRISIPAŽISTA PATYS TARYBININKAI

“Pernai atskiromis knygomis pasirodė tik vie-
 nas romanas (R. Šavelio “Dievo avinėlis”) ir dvi
 apysakos (L. Jacinevičiaus “Keičiu gyvenimo
 būdą”, R. Lankausko “Šmėklą”), jeigu nekreip-
 sime dėmesį į kūrinius, skirtus jaunimui ir vaj-
 kams. Tokių nederlingų mūsų stambiajai prozai
 metų senokai, atrodo, nebuvo...” — rašo kriti-
 kas Algimantas Bučys, apžvelgdamas 1974 me-
 tų beletristiką (L. ir M., 75.V.9).

Tiesa, išleista eilė pakartotinių laidų: I. Simo-
 natytė “Pikčirniene”, J. Paukštelio trilogija net
 trečią kartą, M. Sluckio “Mano uostas — nera-
 mus”, V. Petkevičiaus “Apie duoną, meilę ir
 šautuvą”, J. Mikelinso “O laikrodis eina”. Juos
 paminėjęs, apžvalgininkas tuojau pat prisipažis-
 ta, kad tatai “ne vien džiugina, bet ir verčia
 susimąstyti”.

Ir mąstyti nemąstęs, bet, anot Aišbės-Krikš-
 čiukaičio — “Kas teisybė — tai ne melas”.

Kitas apžvalgininkas, Bronius Raguotis, pats
 vengdamas kategorizuoti padėtį, vis dėlto pripa-
 žįsta balsus apie “romano badmetį” ir toliau
 sako: “Girdime ir kone apie apysakos krachą
 (pernai ištis pasirodė tik trys naujos apysakos).
 Pagaliau ypač bėdojame dėl jau ilgesnį laiką ne-
 atsigaunančio apsakymo...”

Prof. Adolfas Sprindys, kritikas ir pats ra-
 šytojas, peržvelgia ištisą dešimtmetį, kurio me-
 tu “turingas apsakymas” per penkerius metus
 išvirsta į šabloną ir supilkėjimą, gi dar po pen-
 mečio kritikas Petras Bražėnas paskelbia “SOS”:
 girdi, apsakymas — “sekanti versmė” “Dalykš-
 kai panagrinėjęs nūdienį apsakymą, pasak Ad-
 olfo Sprindžio, šis kritikas randas, kad “apsa-
 kymas išsikvėpė”.

Kokios priežastys?, klausia tas pats Petras
 Bražėnas, ir atsako, kad “apsakymas pasitraukė
 nuo aktualesnės, svarbesnės temos”.

Ar iš tikrųjų taip? Beletristas Leonidas Ja-
 cinevičius, pats rašytojas ir žinąs su kokiomis
 kliūtims tenka rašytojui susidurti, abstrakčiai
 daug nefilosofuodamas, rašo: “Priežastys pa-
 prastos: redakcijos ir leidykla pradėjo labai siau-
 rai reglamentuoti apsakymo tematiką ir proble-
 matiką...” (Proza 74, L. i. M., 75.IV.19).

Kitais žodžiais tariant, redakcijos ir leidykla
 apsakymą temas nustatytais reikalavimais pa-
 smaugė. Kas tuos nuostatus pateikė? Partija. Bet
 šio garbingo žodžio nedrįsta minėti nei kritikaj,
 nei rašytojai.

* Iš “Cascata cristalina”, 1953 m.

Peklininkas ir žodžio sakytojas

Antanas Gustaitis šiandieną jau yra "markė", ir kiekvienas jo humoristinis eilėraštis turi savo prasmę, savo vertę bei paskirtį. Vienų jis yra vadinamas "peklininku", kitų – humoristu, dar kitu paprastai juokdariu. Pastarasis vardas yra pats banaliausias ir netiksliausias, jeigu jį pakeistume net komiku; juokdarys ir komikas yra aktoriai, kurie publiką juokina, pasakoja anekdotus, kad ištrauktų juoką. Nėra Gustaitis nei juokdarys, nei komikas, ir tų titulu jis labiausiai nemėgsta ir kratosi. "Peklininko" vardas jam prisegtas ne vien už tai, kad dažnai jis mini savo eilėraščiuose velnią; ant šio peklos padaro jis sukrauna visus nedoruosius žmogaus darbus ir veiksmus, neišskiriant nė savo. Jo velnias ne teologinis; jis išsivystęs iš lietuviškojo pasakų peklos pasiuntinio, šiandieną jau važiuojantis kadilaku ir besiskiojantis mūsų visuomenės sferose.

Studijavęs humanitarinius mokslus, buvęs rimtas mokytojas, vėliau įkopęs į radijo bei teatro sluogs nius, vedęs aktorę Aleksandrą Zdanavičiūtę, ilganiui Gustaitis pritapo prie scenos, buvo teatro direktorium, pats parašė keletą vaidinimų (Slogučiai, Sekminių vainikas, Šilkiniai pančiai...), bet humoristinės poezijos laukuose (su rinkiniais Anapus teisybės, Ir atskrido juodas varnas, Saulės šermenys) jis įsitvirtino be konkurencijos. Daugelis jo eilėraščių, pagrįstų "amžiniais" žmogaus džiaugsmiais ir sopuliais, silpnybėmis ir pomėgiais, turi ne tik pažintines, bet ir išliekančios meninės vertės, kurios neįkanda laikas.

"Antanas Gustaitis, dar burnos nepravėręs, jau turi pagavęs savo publiką, kuri pasakui klega ir ploja, džiaugsmu nestygdami, kai

A. Gustaitis duoda autografus knygoje "Ir atskrido juodas varnas" jam premijos įteikimo vakare Chicagoje.

● Poet A. Gustaitis signing autographs during a literary soiree in Chicago.

Poetas Antanas Gustaitis skaito savo poeziją New Yorke.

● Poet A. Gustaitis reciting his humorous verse in New York.

Foto P. Ažuolas

poetas vanoja mūsų nedorybes. Satyra yra toks nuostabus ginklas: žmogus vis galvoji, kad štai čia akėjamos ne tavo ydos, bet tavo kaimyno. Todėl ir klausaisi mielai, net ir su entuziazmu", sako A. Vaičiulaitis.

Ko klaisaisi? Ką gi jis taip maloningai ir melodingai apdainuoja? "Kontroversinių, ideologinių, netgi politinių temų autorius privengia. Jei Gustaitis rašo epigramas žmogui, tai žmogui iš labai mažos, petitinės raidės. Ir jo satyra nėra labai tūžmastinga, veikiau horaciškai švelni. Net materialinių gėrybių godulys – duona kasdieninė visų moralizavimui ir didaktikon pasinešusių – nėra jo pašaipos objektu. Tiesa, jis pešteli vieną kitą arivistą ("veiksnį", kaip sakoma). Bet daugumoje jis bara tautietį už jo žlibumą, nusipigimą, nemokėjimą gyventi švesiau, pilniau, veiksmingiau. (V. A. Jonynas). Turi jis ir daugiau temų: "poetas... kalba apie mūsų bendruomenės sulėkštėjimą, apie idealų išpardavinėjimą, apie amžiną žmogaus godumą ir gobšumą, apie šlyjančią moralę ir pamirštą tėvynę, apie visas žmogiškąsias silpnības bei ydas. Tačiau Gustaitis visam tam randa lengvą, lankstų ir šmaikštų žodį. visada išliekantį literatūrinę plotmę... (H. Nagys).

Lyg ir pritardamas A. Vaičiulaičiui, kitas recenzentas (K. Reikalas) bando aptarti A. Gustaičio pasisėkimą scenoje: "Antano Gustaičio poeziją scenoje tinkamai interpretuoti gali tik pats poetas. Kitas taip nesugebės. Kartą pamačius jį scenoje, jau ir kambario vienuoje skaitant jo eilėraščius, mintyse stosis pats autoriaus paveikslas: kiek prislopinto "afro" stiliaus šukuosena, kiek surauktų antakių gaurais įrėmintame, iš padilbų mestame žvilgsnyje šelmiškai šokinėjantys linksmi velniukai, lengva ironija lūpų kampeliuose, sultingas kimtelėjusio atspalvio balsas... Poeto scenoje nemačius, jo eilėraščiai praras bent dalį to efekto... (Daugtaškiai recenzento).

O vis dėlto ir vien scenoje A. Gustaitį gir-

dėti nepakanka: tuos pačius eilėraščius reikia pasiskaityti ir vienuoje. Ir tai ne vieną kartą. Ydant pilnai įvertintum jo posmuose slypinčių vaizdų gausumą ir turtingumą, spalvų tirštumą, kruopščiai atrinktų, bet taip netūraliai skambančių frazių daugiareikšmį iškalbingumą. Tik vienatvėje, garsaus žiūrovų juoko nepaveiktam, teįmanoma suvokti, kad tasai poeto scenoje rodomas nerūpestingumas ar net cinizmas yra gerokai nuduotas, scenai skirtas, kad už jo slepiasi giliai patriotinis ir nuoširdus rūpestis. O jeigu jis išreiškiamas atviru pasišaipymu iš savęs, juo skaudžiau jis poeto išgyventas."

Knygos leidžiamos, kad skaitytume. A. Gustaičio knygų neapgula dulkės leidyklų lentynose, jos išeina pas skaitytoją, kad šis, girdėjęs ar negirdėjęs autorių scenoje, dar ir pats vienas "patikrintų" save, ar gerai nugirdo, autorių – ar gerai "įžnybė" kaimynui.

Kodėl juokiamės? Kodėl kartais net iš rimtų dalykų šaipomės? Mūsų žymiausio esejisto B. Railos manymu, "tiek mūsų dabartinėje literatūroje, tiek ir publicistikoje rimtai kalbėti apie skaudžiausius lietuviškus reikalus išėivijoje ir tėvynėje daugiausia tegalima tik satyriškai, tik ironiškai... Gal tai yra destruktivi skaldymo dvasia, smerktina tų, kuriems viskas aišku, rimta, kilnu ir iš aukšto nustatyta. Bet mums atrodo, kad lietuvis, įskaitant ir mus pačius, šiandien yra kartais stipriai juokingas, kartais vėl per daug tragiškas. Gustaičiui vienam iš pirmųjų mūsų literatūros raidoje "eiliuotą feljetoną" ir bėgančių dienų kronikos satyrą pavyko iškelti į meno plotmę."

Iš grupės kolegų rašytojų, kažkieno taikliai pavadintų "žodžio sakytojais", su kuriais ir šių eilučių autoriui teko pakeliauti po Vokietijos lietuvių stovyklas ir JAV-bių bei Kanados lietuvių didesnes ir mažesnes kolonijas, kitiems "nubyrėjus" Gustaitis dar ir šiandien mielai kviečiamas "pakasyti" beapsamanojančias tautiečių sąžines. (b. b.)

Visai slaptai

“...į žmogaus sielą aš žvelgiu iš apačios...”

Paslaptys žmones visada labiau dominavo, negu vieši dalykai, bet per didelį smalsumą taip pat visada buvo laikomas sunkoku nusidėjimu, už kurį net “Peklos knygos” būdavo piešiama gąsdinanti bausmė. Dėlto ir mūsų senoliai pagraudendavo vaikus nežiūrėti vakare į svetimą butą pro langą ar pro raktų skylutę, neklausyti suaugusiųjų pokalbių palindus po lova ir nekišti nosies tarp durų.

Deja, dorovingieji senoliai seniai iškeiliavo amžinastin, o žmonių smalsumas netgi pagyvėjo. Slaptų žinių gaudymui panaudojama modernioji technika. Slapti prezidento užrašai, dalimis išvilkti viešumon, sudarė pirmos rūšies sensaciją. O pats prezidentas net nukentėjo. Slapti slaptų agentų tikri ar tariami pasiūnibždėjimai (FBI, CIA...) spaudos ir radijo bei TV reikalaujama atidengti viešumai. Šiomis dienomis tas ūpas apsėdo net ir jūsų bendradarbi, kuris, įsodinęs slaptą mikrofoną į krūmus, visai slaptai nuklausė rašytojo ANTANO GUSTAIČIO ir dailininko VIKTORO VIZGIRDOS privatų akis į akį pasikalbėjimą, kurį, išrašęs iš juostos čia ir patiekia maloniam smalsuolių dėmesiui — Jūsų slaptas reporteris.

Neaiškiai girdisi apšepusio mokinbirdo čiauškėjimas, sušlama krūmai, triokšteli sausa šakelė, kažkas krunkšteli. Šnabždesys. Graudenimas: “Tsss... tsss...” Neaiškūs garsai. Pagaliau išryškėja žmogiški žodžiai:

VIZGIRDA. Antanai!.. Ką gi tu čia dabar darai? Negi, belaukdamas savo paties “saulės šermenų”, slapstaisi krūmuos nuo giltinės?

GUSTAITIS. Tss. tss, ne taip garsiai! Koks velnas tave čia atnešė! Dar išgirs kas, tada visas sumanymas nueis po šunim.

VIZGIRDA. — Kas čia per paslaptys? Iki šiol su savo darbais, rodos, nesislapstydavai. Ar lauki kokios poniusenkos?

A. — (Toliau vartosiu tik vardų — Antano ir Viktoro inicialus. Koresp.) Eik, tu, begėdi!

Poetas Antanas Gustaitis ir dailininkas Viktoras Vizgirda, abu gyveną Bostone. Žiūr. pokalbį “Visai slaptai”.

● Poet A. Gustaitis and artist V. Vizgirda, both residents of Boston, Mass.

Kaip tau tokios mintys ateina į žilą galvą?.. Juk matai: rėmai, teptukai, dažai...

V. Nejaugi bandai piešti?

A. Bandau įrėminti savo eilėraščius. Par-davinėsiu gabalais ir paausotuose rėmuose. Gausiu brangiau, kaip už knygą. Juk matai, kaip iš neturėjimo ką veikti pradėjusios piešti poniutės už vieną įrėmintą gvazdiką, leliją ar bijūną gauna po 50 dolerių, o už rūtelę — gautų dar daugiau, tik neranda nenuvytusių modeliui. Mano eilėraštyje spalvingai apdainuota trys gvazdikai, dvi orchidėjos, penkis kartus paminėta ramunėlė, prie grabo pastatyta gladiolių puokštė ir paskutinis posmas užbaigtas Nemuno šlaito žibuokle. Ar tu manai, kad visa tai nieko neverta?

V. Taip sakant, pone poete, man atrodo, kad tu ciniškai juokiesi iš mūsų išeivijos tam tikros dalies dailės meno ir visiškai nevertini premijų, kurios už tuos gvazdikus buvo sumokėtos. Drįsčiau net įtarti, kad gal tu esi nepatenkintas ir savo “Saulės šermenų” iliustracijomis...

A. Hm... mmm... (girdėti nereikalingas nusikrenkštimas, per garsus nosies nusišluostymas.)

V. Drožk teisybę. Nesimaivyk.

A. Kaip čia tau pasakyti?.. Atvirai kalbant, tavo iliustracijos nepataisomai pažeidė mano, dorovingo žmogaus, reputaciją...

V. Žiūrėk, žiūrėk!

A. Nerėk, nerėk!

V. — Mūsų tarpe atsirado dar vienas dorovingas! Kuo pasireiškia tas tavo dorovingumas ir mano “nedorovingumas”?

A. — Jei taip nori žinoti — paaiškinsiu. Kalbėsiu faktais. Viena moterėlė jai nusiūstas “Saulės šermenis” gražino leidėjams su didžiausio pasipiktinimo laišku. Ji manė, kad tai būsiančios naujos žėlabnos giesmės, tinkamos giedoti per šermenis, o atvertusi knygą išvydo pripiešta tiek velnių, kiaulių, nuogų mergų, baisių pragaro žvėrių ir apuokų, kad doro žmogaus akys užsimerkia, vos tik į tai pažvelgus. Tokią knygą reikia ko greičiausiai sudeginti, o ne siuntinėti nekaltų sielų papiktinimui.

V. — Toji tavo “nekalta siela” visai nesu-prato mano iliustracijų pagrindinės minties. Pavyzdžiui, knygos pradžioje ir pabaigoje tėra nupiešti tavo ir mano biografiniai duomenys ir gyvenimiškoji patirtis, kuri morališkai turėtų sustiprinti kiekvieną išeivijos tautietį. Lietuviškos sodybos kiemą naktį knisanti kiaulė vaizduoja Amžiną Lietuvį, kuris visais laikais subiaurindavo už save pranašesnio pozityvų darbą. Paveiksle, kuriame basas džentelmenas apmąsto taurelės turinį su visiškai nusirėdžiusia mergele, reikia įžiūrėti modernišką, idealistinę ir išsilaisvinusią iš visokių prietarų varžtų mūsų jaunąją kartą, kurios rankose yra mūsų lietuviybės ateitis. Na, o scena graboriaus kabinete yra visai realistinė, nesgi niekas nebašninko į grabą negul-

do su skrybėle, su lietsargiu ir juodais akulioriais... Gal sakysi "ne"?

A. — Aš tai nesakysiu, bet kritikai sako. Jie tavo kiaulėje įžiūri patį autorių, kuris viešai juokiasi iš mūsų patriotų, kurie paliktos lūšnelės atminimui čia pasistatė prabangias rezidencijas... Tas pats autorius spiaudąs ant gubų ir ant svirčių. O ta graboriaus nuogalė išreiškianti mudviejų abiejų moralę.

V. — Gal tavo, bet tik jau ne mano. O kritikai! O kas šiandien yra mūsų dailės kritikai? Tai tik kurmiai, kurie, knisdami minkštą lietuvišką daržą, išknisa į saulės šviesą ir garbę kitą į save panašų kurmį. Jie dažniausiai garbina tiktai teptukų plovėjus, kurie turėdami patyrimo indų plovime, atkakliai imasi ir vadinamojo "kūrybinio darbo".

A. — Pone dailininke! Nekirsk kurmiui į akį! Juk koks nors panašus kormis ir patį Garliavos valsčiaus durpyne iškniso ir į mūsų dailės meno šviesą iškėlė.

V. — Bet tas kormis buvo dramblio didumo! Aš indų plovimo menu nesiskardenu ir Garliavos karvių savo teptuku nemaliovoju. O be to, gerbiamas poete, žinok, kad ir dabartiniame elektrinių šluotų, nugaros pakasymo šepečiu ir lašinių nugramdymo vibratorių amžiuje, jeigu nori nuteplioti modernišką ir pažangų abstraktą, spręsdamas linijų, formų, ir spalvų santykius, tai atsiremi į nemažesnes problemas, negu Leonardas da Vinči, piešdamas "Paskutinę vakariene". Čia norėčiau priminti kad ir jūsų literatūros kritikai yra tokie pat kurmiai. Va!

A. — To tai jau nekalbėk. Literatūra ypač šiuolaikinė poezija, yra tik į šį meną išventintųjų sritis. Čia tau ne kokia sacharininė lyrika, kaip "Tykiai plaukia Nemunėlis / Tarp žuvyčių vandeny; / Tu ant kranto lauki Nėlės, / O ji sėdi sau deny..." Naujoji poezija kupina ne tik kosminių, bet ir kosmopolitinių sąsajų bei dimensijų. Tik prašau įsiklausyti: "Mano širdyje skilo miežio grūdas [daugtaškis], Loja žalias pievų rūkas — (daugtaškis). Ateik — (daugtaškis). Prie mano kūno žydi dvi geltonos pienės (Daugtaškis/. Tamsiame tvarte karvė apsiverkė, /Prisiminusi savo pirmgimį / Daugtaškis/. Mėnulis mano baltais marškiniais nusišluostė akis /Daugtaškis/. Ateik /Daugtaškis/. Nu, ką?

V. — Nu, ir kas čia nuostabaus? ..Musių daugtaškių nusišluostė merga naktį laukia berno.

A. — Nieko panašaus. Toks vulgarus aiškinimas visai netinka tokiai subtilumo kupinai poezijai. Tai komunikaciniai impulsai, tai mikroanalizė giluminių poraiškų, tai esencija viso to, kas anapus seksų bei cirkumfleksų. Ir tie tavo paniekinti kritikai-kurmiai kaip tik ir sugeba iš daugelio minėtų literatūrinių atgyvenų iškapstyti... — — —

V. Ilgą slięką... (Pasigirsta ūmi replika).

A. — Ne slięką. Nesuagronomink meno. Jie iškapsto Palangos jūros Žilviną, už kurį

mecenatai sumoka tūkstantį dolerių. Be to, jie yra tobuli mechanikos specialistai: išardę ir skrupulingai išgvildenę autoriaus sieninį laikrodį, įrodo kad tai yra gramafonas, o panašiai išmaigę poeto gramafoną, atranda, jog tai senas budilninkas.

V. — Bet kad tas jūsų poetinis budilninkas neina, o gramafonas negrajina!

A. — O, tai jau ne kūrinio autoriaus kaltė. Yra keletas priežasčių, bet aš jų paminėsiu tik dvejetą, ir pačias svarbiausias. Viena, tai subjektyvinė. Jeigu subjekto, sakysim, tavo ausis jo negirdi, net visai nepagauna, tai jau ne kūrėjo, bet vartotojo, šiuo atveju, skaitytojo ar klausytojo kaltė, sakykim švelniau: minusas, deficitas. Kita priežastis — objektyvinė: žiūrint apie ką, kaip ir kada poetas kuria. Pavyzdžiui, po lietuviškų spirgučių, ar po itališkos pizzos, kuri jau baigia prie lietuviško iševio gomurio pritauteiti. Be to, ir mėnulis jau nebe visada tinka įkvėpimui, o labiau tuomet, kai pakelėje nuleistą padangą reikia pakeisti. O ir mūzos...

V. — Man jokių tavo mūzų nereikia. Jos mane tik iškveptų.

A. — Žinoma, kai jau peržengei garbingo amžiaus slenkstį...

V. — Kokį slenkstį? Ką pasakei? Avino kalba...

A. — Girdėjai, ką pasakiau. O tau avinus piešti būtų daug naudingiau, nes visą jų kaimenę plačioji visuomenė tuoj išpirktų.

V. — Tai piešk ar apdainuok ir į aukso rėmus dėk patsai tuos avinus, aš nepavydžiu. Ir pelnykis. Man negaila.

A. — Gerai pasakei. Savo satyrinėje poezijoje aš nesibaidau jokio gyvio, kuris yra mūsų bendruomenės narys. Matai, tu į savo pasaulį gali žvelgti nuo stogo, nuo savo namų verandos ar įsikopęs į medį, iš kur regti daugiau didingų bažnyčių bokštų šešėlių, dangaus mėlynės, vandens lig horizonto, ar prie airio tvoros vešliai augančių žemaitiškų krapų. Mano gi objektas yra nuoga tautiečio siela. Aš stebiu, kaip kokio nors

tautinės vienybės kongreso garbės pirmininkas po garbės stalu gniaužia ligi traškėjimo savo kumštį, kai skirtingos partijos atstovą renka izdo globėju; kaip dreba iškilaus veikėjo patriotiniai ūsai, kai pasiūloma jam čia pat nusipirkti lietuvišką knygą; kaip liguistas rašeiva per naktį unksdamas vartosi lovoj, ieškodamas paties vulgariausio keiksmadžio paremti savo samprotavimams ir sumalti talentingam priešininkui; kaip pavyzdingas išminties ir estetikos pamokslininkas gudriai slepia atsisegusį kelnų guziką; kaip tautiniu kilimu į tribūną drąsiai žengia visuomenės pirmūno kojos, kurios yra nuplautos tik iki kulnelių... Taigi, į tą žmogaus sielą aš žvelgiu iš apačios, nes iš viršaus labai dažnai ji yra pridengta dirbtine aureole, malonia šypseną ir gražiai suraitytu peruku.

V. — Tada, puoselėdamas šitokias mintis, tu turi vaikščioti po pasaulį keturpėsčias, nes tau pro minios kojas daugiau matyti..

A. — Aš ir repetoju keturpėsčias, nešdamas ant savo kupros sunkų jūsų nusidėjimų lagaminą ir dar mane apžergusį riebę savąjį velnią.

V. — Pone poete, pone poete, — tu rašai linksmai, o kalbi liūdnei. Ypač dabar, kai visa aplinka čiulbėte čiulba nuo džiaugsmo pertekliaus. (Sučeža krūmai, sudunda žingsniai ir jiems atsiliepia žingsnelių aidas; subumba bosas "meilute, meilute", "eik pas savo žmo..." atsiliepia ir vėl rekorderis fiksuoja mūsų menininkų pokalbį): Ar ne be reikalo kankiniesi? Iš apačios žiūrėdamas, tur būt, neįžiūri, kad mūsų visuomenė yra patenkinta — net pasiklausiusi tavo eiliuotų moralų, toliau minkštai kramto savo kugelį su kopūstais, geria šnapsą ir taukuotom lūpom siekia bučiuotis su ne savo "meilute", kaip ir anas ką tik nudundėjęs pilietis.

Antanas Gustaitis, poetas humoristas, satyrikas, su žmona Aleksandra, aktore ir režisiere, Boston, Mass.

● A. Gustaitis, the poet, satyricist and humorist, with his wife Aleksandra, an actress.

Antanas Gustaitis

A. — Betgi tu, tur būt, irgi nežiūri, kad ir nuo verandos žvelgdamas, jog toje visuomenėje neišmanėlių lyginamasis svoris didėja, regėjimas trumpėja, o liežuvis ilgėja. Rimtą rūpestį kelia ypatingai liežuvis, kuris garsiai užrėkia kiekvieną naują idėją, spaudoje veblena visai ne tai, ką jo savininkas mąsto, ir kartais atrodo, kad tas garbingasis mūsų organas jau nebėra liežuvis, o tiktai į žmogaus burną įkišta šuns uodega...

V. — Nu, ir nušnekėjai... Stebiuosi, kad, liežuviu kurdamas ir juo nuo scenos skaitydamas savo eiles, patsai ši nepamainomą įrankį taip niekini. O mano požiūriu liežuvio ilgėjimas yra labai teigiamas reiškinys. Ilgi moterų liežuviai sunėša man pačias slapčiausias ir įdomiausias žinias apie kaimynus ir mano konkurentus, o pikti grafomaniškų kritikų liežuviai mane nepaprastai išreklamavo, padidino mano kūrybai visuomenės dėmesį ir man respektą, o net ir mano paties ambiciją.

A. — Ambiciją! O kas šiadien yra ambicija? Daugeliu atvejų mūsų ambicija tėra tiktai tuščiuose viduriuose pripūsto oro skrupulingas saugojimas, kad aštriu liežuvio pradurta asmenybė nesubliukštų ir kitų akyse nesumažėtų jos didelis pavidalas. Štai kas ambicija.

V. — Ne. Ne tas. Ambicija man neleidžia su savo priešu valgyti bendrą silkę, nes galiu užspringti ašaka, kuri likimo buvo jam skirta; ji neleidžia man lenktis prieš kokį nors neūžaugą peckelį, nes jis, mane glostydamas, gali suglamžyti mano skrybėlę.

A. — Bet ji leidžia tau apspiauti to žemutūpio skrybėlę iš viršaus?

V. — Jeigu yra reikalas... Ambicija visada išlaiko mane tiesmūką ir išsitiesusį.

A. — Vadinasi, tavo nugaroje iš paveldėjimo dar yra įaugęs tavo protėvių, Suvalkijos bajorų, dalgiakotis!

V. — Ką tu pasakei?!

A. — Tai, ką ir galvoju.

V. — Laikyk prikandęs dantimis savo šuns uodegą!..

A. — Laikyk savo penzelį, kur reikia...

V. — Pone poetel!...

A. — Pone dailininke!...

[Nuo šios vietos magnetofono juostoje girdėti neišskaitomi šūkavimai, dūžtančių stiklų garsai, moteriški aikčiojimai, spėjama, abiejų menininkų žmonių bendras klyksmas, plaukų rovimo garsai, smaugiamo kriokimas, isteriški šunų lojimai ir pagaliau — tyla, visuotinė, nepakartojama tyla. Slp. Reporteris]

Žalgiris

Mes — vyrai į vyrą ir petys į petį,
Kur šaukia trimitai ir būgnų tranka,
Sutarę ir tarę tie patys tą patį,
Į žygį, kiek siekia galinga ranka!

Čia kumpis, agurkas, silkutė ir grybas,
Po gaidžio šlaunelių — vėžių pamaina,
Dar jaučio liežuvis tautinės kūrybos, —
Ir drąsiai į mūsų su kario daina!

Viens piauna, kits pila, pasmeigia, atrie-
Ar duria į akį paršiuko galvos, — /kia
Vieningai su peiliais ir šakėm į priekį,
Nė žingsnio nuo tikslo atgal be kovos!

Už laisvę atkandam, už tiesą nuryjam,
Už vargą parvirstam ant žemės slidžios,
O šiandien praradę, ką vakar turėjom,
Į darbą ir šlovę ir vėl iš pradžios!

Kas plunksną, kas ylą, kas šluotražio kotą
Suspaudžiam į delną žemaičio valia, —
Ir visa, kas buvo tėvynei aukota,
Vėl dvigubai grįžta savaitės gale...

VIENINGAI SU PEILIAIS

Lietuviškas trio

Trys vadai garbingai sėdi,
(Žentas, uošvis, uošvio dėdė),
Trys prie vieno stalo,
Ir planuoja vesti tautą,
Laisvą ar išprievartautą,
Lig pasaulio galo.

Vienas siūlo skelbti karą,
Antras — steigti naują barą,
Trečias — trečią fondą,
Ir vienybės skystą dvasią,
Žilstančias barzdas pakasę,
Agurku užkanda.

O palaimintas konjakas
Vaduose skirtingai šnekas,
Trim srovėm šakojas, —
Skaldo trijų bendrą jėgą,
Trim gerklėm skirtingai bėga
Iš galvos į kojas.

Vienas lašas — kyla galios,
Antras — galiai trūksta valios,
Trečias — akys žvairios, —
Auga priešų įtūžimas,
Trys vežikai — viens vežimas,
Nežinia, kur vairas.

Ir šėtonui toną davus,
Trys vadai per tris oktavas
Pražiodina burnas,
Kietas kumščias pakilnoję,
Viens prieš kitą uždainuoja:
— Durnas, durnas, durnas!..

* "Lietuviškas trio" iliustruotas lietuviškų užgavėnių kaukėmis, atitinkančiomis apdainuojamus žentą, uošvį ir dėdę...

— Red.

Šuns odė savo ponui

Mano ponas keikia, mano ponas spardo,
Nuplaka bizūnais šonus ir pečius,
O kada pauostau pono kąsnį gardų, —
Sveikinu iš tolo uodega svečius.

Mano ponas geria, ponam taure tiesia,
Ponas pono ponią vaišina skaniai,—
O kas apdainuotų mano laimę šviesią,
Kai nuo pono stalo byra trupiniai!

Mano ponas didis, dar didesnis dvaras,
Reikia man aploti dvaro rubežius,
Kai baigiu apšlovint,— mano ponas geras:
Liepia vėl tą patį loti iš pradžios.

Žuvo mano vardas, ir garbė, ir vertė,
O nuo savo pono nenusigrįžau:
Kai tiktai paglosto, negaliu išverti,—
Jo rankas ir kojas nuolankiai laižau.

Jei kartais tu išrauni stulpą vieną...

V. V.

Išrauni kartais kelio stulpą tvirtą
Į kurį amžių rėmėsi kvailiai,
Ir stojies pats, kur buvo stulpui skirta,
Tiki: pasaulio veidą nuvalei, —
O ten tave su sąžine lengva
Apkrapina šuva...

Ir ant galvos sutūpę žvirbliai drąsūs
Palieka savo puotos likučius,
Ir į blauzdas praeivė kiaulė kasos,
Nebodama nužeminto kančios,
Širdin galanda katinas nagus, —
Nors tu — žmogus...

Nors tu žmogus — tavęs neatpažįsta
Tava pagal įstatymus žmona,
Kiekvienas veršis tavo pirštą žįstų
Ir baubia karvė kiekviena:
Kas iš to vyro be jausmų —
Nvertas nė "mū-mū"!..

“AŠ DUODU DISPENSĄ...”

Vysk. M. Valančius ir lietuvių moterų gynimas

“Pasaulio moterų metų” proga *

Visiškas vieno žmogaus nuo kito valios priklausymas gimdo dažnai didžiausios saivalios darbus. Jei mūsų laikais, kada visi žmonės turi asmens laisvę, neretai galingieji naudojami savo jėga ir valdžia, kad priverstų moteris tarnauti savo žemiems geiduliams, tuo dažniau turėjo būti tokių atsitikimų anais nelaisvės laikais. Vyskupas Valančius atlikdavo prakilnų darbą, savo galingu balsu sudraudamas tokius baisius saivalios darbus, užstodamas nelaisvų moterų dorą. Tą vyskupo užstojimą reiškia nupiešia žemiau dedamieji faktai.

Vyskupas Valančius sužinojo iš šalies apie vieną stambiųjų dvarininkų, kad jis, gyvendamas savo dvare, pagautas valstietes mergaites ne tikai pats žaginas, bet dar verčia patenkinti savo šlykščius geidulius keliolika iš eilės dvariškių ir taip prikankintą ir leisgyvę auką, jei dar ima graudoti, be mielaširdystės plaką. Tėvus ir šeimininkus, jei jie užstoja savo dukteris ir samdininkes ir priešinasi jų gaudymui, irgi baisiai plaką. Vyskupas, rašydamas apie tai klebonui, davė jam smarkų papeikimą už tai, kad tyli ir nieko nepraneša apie tokius darbus, kurie turi atsimušti į jo ausis, pareikalavo, kad tuojau oficialiai raportu praneštų apie panašius išnaudojimus, kad galima būtų dvarininką patraukti atsakomybėn. Drauge gi vyskupo raštinė pranešdama apie visa tai vadui kariuomenės dalies, kurioje tarnavo tas dvarininkas, vyskupo vardu prašė, kad sulaukytų savo pavaldinį nuo tokio nedoro elgimosi. Duok, Dieve, esą, kad visa tai būtų netiesa. Liūdna būtų vyskupui, jei ainį labai garsios krašte giminės reikėtų statyti teisman už panašius nedorus darbus, atsakomybė kristų ir ant viršininko, kad pavaldinį laiko ne tarnystėje, bet leidžia sėdėti savo dvare.

*) Žiūr. sekančiame puslapyje “Tarptautinių moters metų paraštėje”.

Bet iki teismo nepriėjo. Klebonas raportavo, kad pranešus dvarininkui vyskupo įsakymą, pasileidusių dvaro tarnų saivalia tuojau tapusi sudrausta. Dvarininkas labai atjautęs, jog nešvari žinia pasiekė vyskupą, pasiryžęs patsai griežtai prižiūrėti savo pavaldinių doros ir elgimosi. Parodymui, jog išlaikys savo pažadėjimą, iš karto liepęs smarkiai nuplakti du liekaju, nusikaltusiu nešvaria saivalia; vienam davęs 100 rykščių, kitam 50, o po kelių dienų už panašius nusidėjimus nučaižęs visus tarnus, duodamas kiekvienam po 100 rykščių, kai kuriuos iš tarnystės išvaręs. Klebonas sakosi apie tai skubinašis pranešti pirm, negu dvarininkas atvyks pas vyskupą pagarbos išreikšti ir nuolankiausiai prašo maloningo atleidimo paklydusioms avelėms, grįžtančioms į tiesos kelią, iš kurio esą stengsis nebekrypti, prityrę vyskupo gailastingumo.

Štai vėl kitas panašus faktas. Vyskupas duoda kanauninkui Grinauskui įsakymą nuvykti pas dvarininką, kuris atsidavęs baisioms nedorybėms, keliolika vieną po kitos valstiečių mergaičių vartodamas savo paleistuvystei, verstinai versdamas pasiduoti savo šlykštiesiems geiduliams, mušas jas, kankinas. Grinauskas turėjo paimti iš to dvarininko raštu pasižadėjimą, jog pasitaisys. Ir dvarininkas išdavė reikalaujamą pasižadėjimą, graudingais žodžiais išreikšdamas savo gailęstį ir teisindamasis, jog skundai buvo labai perdėti.

Panašių vyskupo Valančiaus reagavimų į dvarininkų nedorą saivalią buvo ir daugiau. Dažnai valstiečių moterų dora būdavo paminama ne pačių dvarininkų, bet jų užveizdų. Tokiais atsitikimais vyskupas kreipdavosi į dvarų savininkus, prašydamas sudrausti arba atstatyti pasileidusius užveizdus, kitaip būsiąs priverstas pradėti konsistorijoje bylą.

Nevisuomet pavykdavo per-

spėjimu vysk. Valančiui pačiam apsaugoti valstiečių moterų dorą. Kartais reikėdavo šauktis vyriausybės pagalbos. Štai tokio užstojimo mandagiai suredaguotas raštas:

Vyskupas Vilniaus general-gubernatoriui: “Važiuojant man per Jonišio miestelį Linkavos valstiečiai iš Kapalų dvaro atėję pas mane skundėsi ant smarkaus prispaudimo nuo dvaro užveizdų ir padavė prašymą, kuriame prašo mano užtarimo. Aš gerai žinau, jog tokie dalykai visai nepriklauso dvasiškosios vyresnybės žiniai, pradžioje norėjau atsakyti jų prašymui ir kiek patsai galėdamas stengiaus įkvėpti krikščionišką nuolaidumą, bet jie, matyti, visai išvesti iš kantrybės, neklausydami mano suraminimo, puolė stačiai man į kojas, vienbalsiai maldaudami pasigailėjimo ir užtarimo, primindami šauksmą ir raudojimą savo pačių ir dukterų, kurios priverstinai išniekinamos pastatytų pas juos dragūnų. Iki paskutinės pajudintas taip nežmoniškų kareivių pasielgimų ir taip liūdnu raudojančių valstiečių likimu, bijodamas dar gi, kad atsakydamas padėti jų varguose, neįstumčiau juos į nusiminimą, pasiryžau pagalios priimti duodamąjį man prašymą ir jį originale siunčiu aukštai viršininkiškai Tamstos nuožiūrai, tikėdamasis, jog Tamsta nepaliksi be ištyrimo.”

Vysk. Valančiui netrūko drąsos net tokiais sunkiais laikais, kaip 1863 metai, užsistoti už moterų valstiečių dorą, užgaunamą valdžios atstovų. Pasirenkdamas Šiaulėnų klebono kun. Mieškauskio atsiųstomis žiniomis, vysk. Valančius rašė Vilniaus general-gubernatoriui: “Sužinojau, jog pristovas Grecov, išsiųsdamas nu-teistus į ištėrimą valstiečius, daro sodžiuose dideles skriaudas. Nekalbėsiu apie gaišinimą išsiunčiamųjų; žmonių turto ir kyšių plėšimą, bet rimtai pasiskūsiu už valstiečių dukterų išžagimą. Zinėnų sodžiuje, Radviliškio parapijoje, Šiaulėnų parapijoje, Mantviliškių sodžiuje tas pats valdininkas, kiek esu gavęs žinoti, siuntinėjo dešimtininkus į sodžių atvesti moterų patenkini-mui jo nenuvaldomų geidulių. Moterys turėjo gelbėtis bėgimu

ir slapstyti miškuose, kol Grecov neišvažiavo. Valstiečiai iš baimės nedrįsta skūstis.”

Tokį pat skundą dėl išsiunčiamųjų valstiečių skriaudimo nusiuntė vysk. Valančius ir Kauno gubernatoriui. Vyskupo skundas nepaliko balsu šaukiančiu tyruose. Kauno gubernatorius atsakė “telegrafu paliepes tuojau atstatyti nuo vietos 4 apskr., Šiaulių pav(ieto) pristovą Grecovą ir pristatyti jį areštuotą pas save į Kauną atiduoti tardymui ir teismui už priešingus įstatymams ir žvėriškus jo pasielgimus, skubiuos apie tai pranešti Tamstai ir drauge padėkoti už davimą žinios apie tą valdininką.”

Bažnyčia visados rūpestingai saugojo, kad suėjimas į moterystę būtų atliekamas su pilna laisve, ne iš prievartos, bet iš meilės. Tačiau baudžiauninkas žmogus ne visados galėjo naudotis laisve net tokiam šventame sąžinės dalyke, kaip moterystė. Ponai surakinę savo valdžios priešūra laikė visą baudžiauninko gyvenimą, viešpatystės įstatymai draudė duoti baudžiauninkui šliubą be pono pavelijimo, ponai dažnai nenorėjo leisti savo baudžiauninkams tekėti už valstiečių, gyvenančių pas svetimus ponus.

Devynioliktajame amžiuje ėmė dilti baudžiatvos pančiai. 1848 metais buvo išleistas Kijevo general-gubernatorystei įsakymas, kad bajorvedžiai perspėtų dvarininkus susilaikyti nuo kišimosi į savo valstiečių moterystę, jei susieina į moterystę to paties pono valstiečiai. Tasai įsakymas 1853 metais buvo išplėstas ir Vilniaus general-gubernatorystei. Bet kaip buvo išgalėjusi ponų valdžia, kaip vyriausybė atsargi buvo ponų teisių siaurininme, rodo to paties įstato paskelbimas. Jei būtų ant ponų kokie skundai, bajorvedžiai slaptai apie juos turi gubernatoriui pranešti. Taip pat vyskupai slaptai turėjo duoti žinią apie tą įsakymą kunigams. Kunigai turėjo neskelbti to įsakymo, laikyti jį uždarai. Kada patys įstatai buvo slepiami, sunku buvo valstiečiams save gintis. Tokiose sąlygose jie tegalėjo su savo skriaudomis moterystės dalykuose pasiskūsti per kunigus vys-

kupui, kurs daugiau turėjo gali-
mybės suvaldyti ponų saivaliai
ir savo autoritetu, ir atsišaukimu
į aukštesnę civilę vyresnybę.

Žemiau paduodamieji faktai
rodo, kaip vyskupas atlikdavo tą
svarbią savo priedermę. 1853 m.
lapkričio 21 d. vysk. Valančius
skundėsi Kauno gubernatoriui,
kad ponas Apol. Sakalauskas ne-
duodąs pavelijimo valstietei ište-
kėti už to, kurį myli. Vyskupas
rašo mėginęs per vietinį kleboną
įtikinti poną, kad nesipriešintų
Bažnyčios įstatymams ir duotų
savo sutikimą, bet veltui, todėl
pranešąs gubernatoriui apie tokį
nežmonišką pono Sakalausko pa-
sielgimą.

Varnių dekanas praneša, kad
vykdydamas vyskupo įsakymą
buvęs nuvažiavęs pas poną Vit-
kevičių perkalbėti jo, kad ne-
draustų savo valstiečiui paimti
mergaitės, kurią yra nuskriau-
dęs, bet ponas nesutikęs, į visus
įtikinimus atsakydamas, jog tas
valstietis esąs neturtingas ir pa-
našiai neturtingą paėmęs negalė-
siąs mokesčių užsimokėti. Jei vai-
tas užtikrinsias, jog mokesčiai
bus užmokami, tuomet duosias
leidimą.

Vyskupas paveda Šačių klebo-
nui nueiti pas dvarininkę Volde
ir vyskupo vardu prašyti, kad
nedraustų nuskriaustai mergaitei
ištekėti už išdo valstiečio ir ne-
verstų vyskupo ieškoti tame da-
lyke guberninės valdžios tarpin-
kavimo.

Du išdo valstiečių skundėsi
vyskupui, jog viršaitis neleidžia
be jokios priežasties apsivesti.
Dėlei to vyskupas rašo išdo tur-
tų viršininkui, prašydamas ištirti
tą dalyką ir kas bus teisinga pa-
daryt.

Vyskupas prašė dvarininko Bu-
cevičiaus leidimo valstietei ište-
kėti už svetimo valstiečio ir nesu-
laukdamas atsakymo įsakė kuni-
gui duoti šliubą. Dėlei pono
skundo byla atsidūrė pas guber-
natorių. Vyskupas, gubernato-
riaus paklaustas, kodėl duota
šliubas be pono leidimo, atsakė,
šiame atsitikime vadovavęsis
žmogiškumo jausmu, prašo gu-
bernatoriaus nurodymų, kaip
elgtis panašiuose neretuose vys-
kupystėje atsitikimuose, kad at-
eityje išvengtų nemalonaus rei-
kalo teisintis.

Taigi, 1855 metais tokie atsi-
tikimai, kada vyskupi reikėdavo
įsikišti, būdavo nereti; vyskupas,
esant svarbiai priežasčiai, įsaky-
davo duoti šliubą be pono sutiki-
mo, nors kartais valstiečiai ir ne
vieno pono buvo. Naujasis įsta-
tymas ir Bažnyčios palaikymas,
matyti, nustatė žmoniškesnę
praktiką. 1860 metais vyskupas
jau galėjo parašyti klebonui Če-
paukui: "Valstietis Čepauskas
skundėsi man, kad neduodi jam
šliubo dėl to vien, jog ponas ne-
duoda leidimo. Žinomas Tamstai
krašto įstatymas, įsakantis nežiū-
rėti tokių kliuvinių, todėl, jei
nėra kitokių priežasčių atsakyti
šliubo, turi palaiminti moterystę
ir ateityje nevarginti manęs žmo-
nių siuntinėjimu pas mane su
panašiais reikalais."

Įdomu pažinti vyskupo Valan-
čiaus pažiūrą į moterystę bau-
džiauninkų su bajorėmis, išreikš-
tą vienam kanauninkui: "Žinau,
jog svieta akyse nėra tinkamas
daiktas ištekėjimas Tamstos gi-
minietės bajorės už valstiečio, ir
Tamstai, kaipo globėjui, tas da-
lykas turi rūpėti; bet religijos
aktyse panašioms moterystėms
nieko negal prikišti, ypatingai,
jei jaunosios tėvas, taigi artimiaus-
ias globėjas, sutinka. Todėl nie-
ko nepadės Tamstos priešinima-
sis, kaip klebonas turi leisti jiems
susijungti... aš gi nuo užsakų
duodu dispensą."

[Iš kun. A. Aleknos knygos
"Žemaičių vyskupas Motiejus Va-
lančius", 118-123 psl. išleistos
Klaipėdoj, 1923.]

MARY HAMROCK PIERCE — HAMROCK MORTUARY

921 Venice Blvd.,
Los Angeles, Ca. 90015

Phone: RIchmond 9-6091

TARPTAUTINIŲ MOTERS

METŲ PARAŠTĖJE

*) UNO paskelbtųjų "Tarp-
tautinių moters metų" programą
vykdant, šaukiamos konferencij-
jos, kaip iš spaudos matyti, yra
veidmainiškai išnaudojamos ko-
munistų, pasaulyje pasireiškiančių
moterų judėjimą paversti dar
viena sovietų propagandos ir jų
tikslų priemone.

Antai, Meksikos sostinėje, kur
š. m. birželio 18 — liepo 4 d.
vykusion konferencijon susirin-
ko daugiau kaip 500 moterų de-
legačių, atstovaujančių vyriausy-
bėms ir tarptautinėms organiza-
cijoms, konferencijos programos
leitmotyvu (kaip rašo vilniškė
"Tiesa", birželio 23 d.) buvo:
*moters vieta kovoje už taikos ir
tautų draugystės stiprinimą* (tai
vienas iš sovietinės moters užda-
vinių. — R.) *už socialinės nelygy-
bės bei rasizmo likvidavimą*.

JAV-bėms atstovavo jos valstijų at-
stovės, kurias paskyrė Valstybės
Departmentas (su balsavimo teise);
tačiau galėjo dalyvauti ir šiaip mo-
terys. Tų "šiaip moterų" tarpe, gir-
dėti, buvo Jane Fonda, Angela Da-
vis ir kitos žinomos kovotojos.

"Darbininke" rašoma, kad į T.
M. metų konferenciją Mexico City
buvo nuvykusi (Vliko pasiūsta) Ele-
na Kulber, mūsų žurnalo bendra-
darbė, kuri nusivežė daug informa-
cinės medžiagos.

Konferencijai pasibaigus, JAV
TV žinios trumpai paminėjo de-
legačių nusivylimą ir nepasiten-
kinimą dėl to, kad konferencijoje
buvo daug politikavimo, maža
specifiniais moterų reikalais ir jų
teisėmis rūpesčio.

Politikavimu pasižymėjo ir Pary-
žiuje vykę debatai, kuriuose
dalyvavo Vak. Europos, Kanados
ir Prancūzų Afrikos valst. atsto-
vės, rūpindamosi, kas darytina,
kad moterims būtų suteiktos ly-
gios teisės ne tik į darbą, bet ir
į vyrams lygų atlyginimą. "Paaiš-
kėjo", kad nėra lygybės tik bur-
žuaziniame pasaulyje, gi sovie-
tuose, aišku, moteris jau išva-
duota iš vyrų hegemonijos ir ly-
giateisiškumas ten klestėte klesti.
Kas daryti pasaulio moterims?
Sėkti sovietus. Kaip? Speciali
Maskvos korespondentė iš Pary-
žiaus ("K. Tiesa", geg. 23) cituo-
ja Prancūzų komunistų partijos
politinio biuro narės pasisakymą:
girdi, visos moterys galėtų įsigyti
bet kokią profesiją ir užimti įvai-
rias pareigas. Apie tai, esą, liu-
dija socialistinių šalių patirtis...
*Kad pagerintume moterų padėtį
ir gyvenimo sąlygas mūsų šalyje,
reikia pakeisti pačios visuomenės
klasių struktūrą* (Mūsų pabrauk-

ta — R.). Moterys ir vyrai priva-
lo vienodai aktyviai kovoti už šį
tikslą."

Moterys ir vyrai tikrai privalo
budėti, o jeigu reikėtų, ir kovoti,
kad ne tik tas kominternio tiks-
las nebūtų pasiektas, bet kad ir
šiandieną užgrobtieji sovietų
kraštai, o kartu ir Lietuva būtų
išlaisvinta iš komunistinės vergi-
jos, kur iš tiesų vyrų ir moterų
teisės neturėti laisvės yra enka-
vedistiškai sulygintos.

— Lietuvių Rašytojų Draugijos
kasmetinė premija už 1974 m. pa-
skirta **Alfonsui Nykai-Niliūnui** už
poezijos rinkinį "Vyno sebuklas".
Komsiją sudarė: A. T. Antanaitis,
kun. V. Bagdanavičius, P. Gaučys,
N. Jankutė-Užubalienė ir dr. R.
Šilbajoris.

Premija yra \$1000, mecenatas—
Lietuvių Fondas.

— Paskirtos Lietuvių Katalikų
Mokslo Akademijos ir centro val-
dybos patvirtintos trys premijos:

Už geriausią religinę knygą —
premią paskirta kun. A. Grausliui
už "Šviesa tamsoje";

už geriausią mokslinę knygą —
dr. Jonui Griniui už literatūros kri-
tikos ir nagrinėjimų knygą "Veidai
ir problemas";

už žurnalistiką — kun. Pr. Gai-
damavičiui, "Tėviškės Aidų" redak-
toriui Toronte, Kanadoje.

Visos premijos po \$1000; jų me-
cenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Albinas Baranauskas, **Rudenys ir
pavasariai** arba Užplynių Pultine-
vičius namie ir svetur. I dalis. 350
psl. Išleido Liet. Knygos Klubas.
1975 m.

Šio beletristikos veikalo atskiros
dalys buvo spausdintos LD žurna-
le ir sukėlė didelį susidomėjimą, kas
yra tas naujas talentingas rašytojas,
kadangi autorius, pasirašė slapyvar-
džiu. Veikalas savo realistine pla-
taus epo maniera tikrai vertas dė-
mesio.

'Lietuvių Dienų' metinis

PIKNIKAS

šiais metais įvyksta
rugsėjo 14 d., sekmadienį,
McCarnbridge Parke,
Burbank, Calif.

Daug pievos, medžių ir pavėsio.

□

Rūpintojėlis – nuostabi lietuvių liaudies meno skulptūra, vaizduojanti rymantį, susimąčiusį, susirūpinusį Jėzų. Tai ne Kančios (Nukryžiuotojo), bet po nukryžiuavimo grįžęs į žemę Kristus: Jis, apėjęs Lietuvos sodybas ir laukus, sėdi pakeleje ir apmąsto sunkią lietuvių dalią.

Beveik nežinoma kitose Europos tautose Rūpintojėlio skulptūra yra gryna lietuviško kūrybinio genijaus išraiška liaudies mene, o vėliau radusi atgarsį ir literatūroje – meniškiausiai tą idėją įkūnijo Putinas savo eilėraštyje „Rūpintojėlis“, kuris ramiai, vasaros naktį rymo, išprašytas į laukus žmogaus vargų ir sielvarčių. „Rūpintojėlio“ drožėją meniškai išreiškė Faustas Kirša (eil. spaustas Lietuvos Dienose).

Rūpintojėlis. Sorrowful Christ
Lithuanian folk art sculpture

Dar nepriklausomoje Lietuvoje mūsų dailininkai skulptoriai ne kartą yra naudoję Rūpintojėlio temą, vieni tik grubiai pamėgdžiodami pačią formą, kiti daugiau įdėdami originalumo. Toji tema gyva ir išeivijos dailėje.

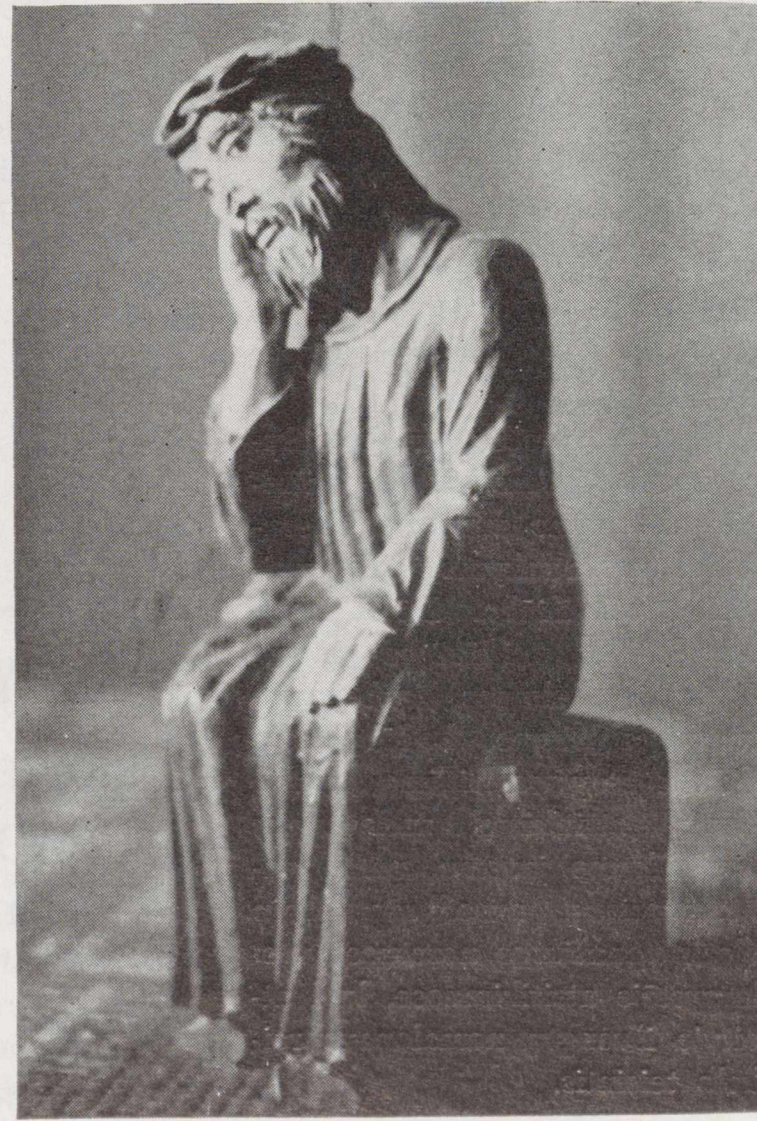
Šiuose dviejuose puslapiuose spausdinama keletas liaudies ir individualių „Rūpintojėlio“ darbų.

Rūpintojėlis. Elena Docienė
● Sorrowful Christ by artist E. Docienė

Rūpintojėlis

Rūpintojėlis, lietuvių liaudies skulptūra (iš kopytėlės)
● Sorrowful Christ, Lithuanian folk art.

Rūpintojėlis, dabartinio liaudies skulptoriaus darbas.
● Sorrowful Christ, sculpture by folk artist of our days in Lithuania.

RŪPINTOJĖLIS.

Liaudies menas

Sorrowful Christ

Lithuanian folk art sculpture

RŪPINTOJĖLIS

Katalikišką lietuvių tautą pažinojau nuo 1932 ligi 1938 metų ir galėjau stebėtis tos tautos tikėjimu, kurio ypatingas pasireiškimas buvo pirmasis Eucharistinis Kongresas.

Tikėjimas paprastas ir gražus, kaip gražūs ir paprasti kryžiai, kurie lietuvių laukams suteikia išskirtiną bei charakteringą bruožą; tikėjimas, įgalinąs atlikti didelius darbus, kurie tuomet prasidėjo: naujai statomos bažnyčios, naujos katalikiškos gimnazijos ir naujos kunigų seminarijos.

Tačiau šiandieną viskas yra pasikeitę. Trūksta lietuvių tautai savų vadų, vyskupų. Gal būt, ne vienas jų nėra išsivadavęs iš deportacijos ar kalėjimo. Šiandieną lietuvių tautai neleidžiama praktikuoti savo tikėjimą, uždrausta katalikiškas auklėjimas lietuvių jaunimo, kuris savo laikui galėjo pilnoj laisvėj sekti tikrai didelio kunigaikščio — Švento Kazimiero pavyzdžiu...

Mintis spontaniškai grįžta prie vienos skulptūros kūrinio, kuris tiek pat dažnai, kaip ir kryžius, puošė kelius: tai statula Jėzaus, susimąsčiusiai rymančio. "Rūpintojėlis" — charakteringai išreiškia dabartinę Katalikų Bažnyčios Lietuvoje kančią. Visi, kurie pažįstame ano laiko Lietuvą, kurie mylime gerą lietuvių tautą, meldžiamės iš visos širdies, kad katalikybė vėl imtų klestėti tame krašte, ir kąd po tos Kalvarijos vėl grįžtų jos prisikėlimas.

ARKIVYSKUPAS
ANTONIO SAMORE

*buv. Nunciatūros sekretorius
Lietuvoje*

1951

T. Zikaras
RŪPINTOJĖLIS

SORROWFULMAN

by artist T. Zikaras

— Šią skulptūrą prieš keliolika metų išspausdinus LD žurnale, vienas pasipiktinęs skaitytojas (tarp kitko, liberalas), atsisakė žurnalo prenumeratos, kad redakcija, esą, įžeidusi jo jausmus.

Knygos ir autoriai

Gliaudos "Pagairės" temos

Recenzuoti knygą, tur būt, nėra tik ją išgirti ar išpeikti, bet suprasti ją iš esmės ir aiškiai parodyti, kad supranti. Užtat recenzuoti nelengva. Čia tik bandysiu įžiūrėti autoriaus bent pagrindinę "Pagairės" temą, kiek aš ją, perskaičiusi romaną, supratau.

Veiksmas vyksta dabartinėje Lietuvoje, Kaune.

Ulba, mokyklinio amžiaus Gintalų dukrelė, auginama pionieriškoje dvasioje. Tėvas jos — bailus indiferentas; bailus dėl savo tėvo prieškomunistinės praeities, kuri kiekvienu momentu gali pakenkt jo karjerai. Motina — veržli politinė informatorė, savo išvaizda ir prakalbomis skinanti kelią į komunistinių veikėjų viršūnes. Mergaitė dėvi raudoną komjaunuolės kaklaraištį, mokykloje pasižyminti visa žinojimu. Paklusni tėvams ir mokyklos drausmei bei dvasiai, ji turėtų išaugti stipria komuniste. Jos amžius, tai kaip ir pirmosios lietuvių komunistų laidos, nebeprisimenančios laisvos Lietuvos valstybės, nebesibaiminančios dėl tėvų ir brolių "neaiškios praeities".

Bet ji mažam savo broliukui Tadukui mėgsta sekti išsigalvotas pasakas; ji nori girdėti pasakų iš motinos. Gintalienė gi, labai užimta, neturinti laiko pabūti ir pasikalbėti su vaikais. Mergaitė tik iš smalsumo kartais iš motinos užrašų ar iš jos prasitarimų užgriebia politinės informatorės temas: Nepulkim ant kelių — antireliginė motinos prakalbų tema, neapykanta tariamiems Pirčupio tragedijos kaltininkams ir kitos. Mergaitė visa savaip interpretuoja. O visiškai atvirkščią šių temų sprendimą susidaro, kai į jos gyvenimą sąmoningai ateina senelė. Tai Gintalo religinga motina.

Ar senoji Gintalienė mergaitę mėgina auklėti? Ar ji bando įbrukti kokią religinę propagandą? Anaipol! Senoji tik rodo meilę sūnui ir jo vaikams. Nedrąsi senoji, marčios barama, net pažada visiškai nutilti. Ji nenori ir sūnui pakenkti, jo darbo progresui, jo socialistinėje statyboje. Senoji Gintalienė tik yra tyliai, kas ji yra. Net ir mergaitę klausinėjant religinėmis temomis, ji

atsako netiesiogiai, nemeluodama, nei paaiškindama. Senoji nenusikalsta sūnui ir marčiai, bet ji tyliai, be daugelio žodžių ar ženklų, mergaitės suvokiama, kas ji yra. Ir Taduko mirtį paženklinama kryžium (nes ji kitaip negalėjo, nes visa tai buvo tik tarp jos ir Dievo, vaikui mirštant), ji neaiškina mergaitę, nemėgina įtaigoti jai to, kuo ji tiki.

Tačiau romaną baigiant skaityti, jau žinai, kad mergaitė senelės tikėjimo paliesta. Mergaitė su raudonu pionierės kaklaraiščiu nėra dvasioje komjaunuolė; ji yra senelės pažiūrų pratesėja, nors nežinia, kaip jos gyvenimas klostysis ir kaip ji tokia išliks, kokia ji visu dvasios veržlumu nori išlikti.

Ramunė Gintalienė prakalbose aiškina, kad Pirčupių moteris laikė rankose maldaknygę, o jai nei maldaknygė, nei maldos niekuo nepadėjo; Ulba Gintilaitė pati savo jaunu protu padaro išvadą: o gal tai moteriai liepsnose buvo kančios lengvesnės, laikant rankose maldaknygę... Ir Ulba sapnuoja sapną... apie liepsnojančias mergaites. Visos jos buvo uniformose, gražiais žiursteliais... Visos jos šypsojosi... Jų plaukai suposi, jų drabužiai plasdėjo... Ir jos visos liepsnojo! Liepsnodamos sukosi rateliu... Ulba pabudo, susijaudinusi, kad ir ją liepsnos palies...

Ulba yra pagrindinis romano herojus, ir ši liepsnojančių (sapne) mergaičių vizija yra pagrindinė, mano manymu, tema. Režimo replėms spaudžiant, komunistinei rutinai aplink vyniojant, vienas žodis, viena mintis, net vienas vidinis balsas (sapnu, pasąmone, refleksija...), ir visas "komunistinis rūmas" griūva. Griūva bent jaunose sielose. Tą mintį paremia ir gyvenimas; dėlto komunistai taip labai jaudinasi dėl svetimo pasaulio įtakų.

Šalutinėmis temomis laikyčiau: šeima, mokslinio darbo absurdiškumas, Jakavonių taupymas automobiliui (paskui jie tuos pinigus atiduoda Taduko gydymui — tai šiltas jų žmoniškumas), — visa tai tik pajvairina senelės-mergaitės dramatinio sąlyčio foną.

Šis romanas yra buitinis ir, žinoma, iškelia įvairių kitokių šiandieninio Lietuvos gyvenimo temų. Skaitytoją ši buitis įtikina. Ar visa tai tikra, ar atitinka tikrovę? Vienas iš Lietuvos atvažiavęs žmogus, perskaitęs "Pagairę", paklaustas, ar autorius atvaizdavo kasdieninį ten gyvenimą tokį, koks yra, atsakė: "Na, žinote, nėra jau visiškai taip, kaip čia rašo, bet... yra daug dalykų tai, yra bendras nusiteikimas".

Kad ir toks atsakymas autoriui suteikia daug pripažinimo, autoriui, kuris daugiau kaip 30 metų nėra buvęs Lietuvoje, o rašo šiandieniniais terminais ir net pagauna bendrą nusiteikimą. Pagaliau, romanistas, sa-

kytume, ir neturi būtinai aprašyti taip, kaip yra (lyg tai būtų korespondencija ar kelionių įspūdžiai), autoriaus uždavinys pasirinktą temą atvaizduoti įtikinančiai, personažus psichologiškai tikrus. Kad autorius pažįsta teoretiškai nūdienį Lietuvos gyvenimą, nėra abejonės. Meninis jo atvaizdavimas yra rašytojo uždavinys. Bet tai neįeina į šio rašinio rėmus. Romane nesijaučia tendencijos, žmonės gyvi, natūralūs, įdomūs. Perskaitęs knygą, jautiesi daug daugiau, negu tik būtum nuvykęs į Kauną ir ten pavaikščiojęs jo gatvėmis, jautiesi paklajojęs jų vidinio gyvenimo labirintais.

Alė Rūta

Pūkelevičiūtės dovanos mažiesiems

Penkios *) Birutės Pūkelevičiūtės knygelės, išleistos pusantrų metų laikotarpy mažiesiems — nuo knygų platintojo stalo tiprsta kaip cukrus. Jos visos vienodo formato, 38-40 puslapių, gyvai iliustruotos Kazio Veselkos, išskyrus "Daržovių gegužinę", kurią sumaniai iliustravo pati autorė.

Išgarsėjusi kaip aktorė, režisierė, išleidusi du dramos veikalus plokštelėse, parašusi vaidinimą jaunmui (Aukso žąsis), laimėjusi už jį premiją ir inscenizavusi filmoje; paskui perėjusi į beletristiką ir už romanus bei apysaką laimėjusi 3 premijas, už baisaus birželio tema eilėrašį taip pat laimėjusi premiją, — Birutė Pūkelevičiūtė šakoto talento menininkė, įdomi, jautri interpretatorė-aktorė, gili, plataus masto kūrėja, neišsemiamos energijos meninių pastangų organizatorė; paskutiniu metu dalyvavusi keliuose literatūros vakaruose, pati viena užpildydama visą vakaro programą.

Darbas plokštelių leidime jai davė palaimingą mintį išleisti porą plokštelių vaikams. Toms plokštelėms reikėjo tekstų. Trūkstant tinkamų tekstų, teko pačiai rašyti, čia ir "gimė" minimos "pasakos", labai įdomiai skaitomos-vaidinamos, dainuojamos. Gaila, kad mūsųose jau kurs laikas niekas nebesirūpina mažųjų literatūra, kuri taip nepaprastai reikalinga paskatinimo ir paramos — tos plokštelės kaip meniškai keleriojai — tekstu, atlikimu, — kūriniai, tikrai nusipelnė tradicinės vaikų literatūros premijos. Tas plokštelės (Žirginėliai, I, II) klausė ir klausė tūkstančius kartų — tai yra geriausia vakaro terapija mažiesiems — po visų dienos trūkšimų pagaliau susikaupti, išgirsti lietuvišką pagaunančiai skambantį žodį, vaizdais ir garsais įsigyventi į

*) Peliukai ir plaštakės; Kalėdų dovana; Daržovių gegužinė; Klementina ir Valentina; Skraidantis paršiukas.

lietuvišką pasaulį, o iš čia nejučiomis — per pasaką — nuostabiai skambančią pasaką, — nusikelti į sapnų karalystę, kur, be abejo, irgi kalbama ir dainuojama lietuviškai.

Šiandieną tas pačias pasakas mažasis klausytojas gali klausytis, sekdamas jų tekstą knygutėse ir dar labiau įsiminti. Ir kur neįsiminsi, kad tekstai parašyt lengvu, graškū, gyvu ritmu, pilni pokštų, nuotykių, juokų, humoro. "Pasakojimai" pajvairinti dainomis (kai kurioms dainoms pridėtos gaidos).

Autorei eiliavimas, atrodo, nesudaro problemos: pasakojimas bėga lengvai, natūraliai, ritmas ir rimai tik pajvairina, pagyvina, paryškina strimgalviais bėgančius įvykius. Peliukai, plaštakės, kiškučiai, ežiai — tai dviejų pirmųjų pasakų pasaulis; trečiosios Klementina — vištytė, Valentina — žuvytė; gi daržovių gegužinė "personažų" trumpai ne išskaičiuosi — čia veikia visos daržos ir dar daugiau; Skraidančio paršiuko pagrindinis "didvyris" — paprastas paršiukas, panorėjęs skraidyti ir tapęs pirmuoju skraidančiu paršiuku-lakūnu. To personažo mažieji niekad neužmirš.

Nors visos Pūkelevičiūtės parašytos knygelės puikios, bet pastarosios dvi norėtusi labiausiai iš visų išskirti: apie paršiuką — už "charakterio" originalumą, gegužinę — už įdomią daržovių personifikaciją.

Teko patirti, kad šią seriją papildys dar viena knygutė — Rimas pas Kęstutį, kuri skaitytoją nukels į Vilnių.

Šios taip reikalingos ir su meile bei literatūrinio talentu parašytos "pasakos" yra didelė dovana, Prano Mašiotto žodžiais tariant, mūsų mažiausiems, mūsų mieliausiems.

J. Brazaitis

Prof. J. Kuprionis viešai pagerbtas Rustono miesto, kurio rajone jis yra įsteigęs universiteto botanikos sodą (arboretumą).

● Prof. J. Kuprionis is honored by his former home-town, Ruston, where he resided during his association with the Louisiana Polytechnic Institute (1952-1970).

JONAS KUPRIONIS ILGAM LAIKUI PASILIEKA Louisianos Technologijos un-te ir botanikos parke

Jonas Kuprionis beveik 20 metų dėstė miškininkystės mokslus Louisianos Technologijos universitete ir vykdė miškų tyrimo darbą. Jo darbo sėkmingumą paliudija tai, kad JAV Agrikultūros Kolegijų Profesorių sąjunga suteikė jam "Iškilaus profesoriaus" vardą. Kartu su tuo jis atliko darbą, dėl kurio jo vardas buvo atžymėtas ilgiems laikams.

J. Kuprionio mokslinio darbo sritis yra sumedėjusių augalų genetika, aklimatizacija, propagavimas, auginimas. Šios srities teorinį ir praktinį darbą čia Amerikoje jis vykdė tiek su vietiniais, tiek su užsieniniais įvairių klimatų rajonų medeliais. Dirbo su studentais. Iš-

augintus medelius panaudodavo sodinamame universiteto rajone ar atiduodavo studentams bei savo kolegoms. Taip bedirbdamas jis išsiprašė iš universiteto vadovybės žemės užvesti arboretumui-botanikos sodui. Gavo daugiau kaip 50 akrų pliko lauko, naudojamo ganyklai. Vieta labai graži, prie ežerėlio kalneliai, slėniai, prie pat universiteto rajono ir Rustono miesto, šiaurėje Louisianos valst. dalyje. Ištyrė dirvos sudėtį ir pagal paviršiaus reljefą nustatė kur ir kokios veislės šio krašto bei užsieniniai medeliai gali būti auginami, išplanavo, išvedė kelius ir ėmėsi apsodinimo. Naudota visų kontinentų augmenija.

Įdomu, kad šiame arboretume

Bronzinės lentos, dedikuotos Louisianos un-to arboretumo steigėjui Jonui Kuprioniui, atidengimas. Iš k.: sponseris J. Welsh, univ. viceprez. prof. V. Orr, prof. J. Kuprionis, miškų dept. dir. L. Blackwell, agrikultūros ir miškin. fakulteto dekanas prof. H. Barker.

● A bronze plaque is dedicated to Prof. J. Kuprionis, founder of the Louisiana University Arboretum.

auga ir Lietuvos pušaitės. Nors nelengvai, bet pavyko iš Lietuvos Miškų Instituto gauti pušies sėklų, iš kurių J. K. vedamam univ-to medelyne buvo išauginti daigai ir persodinti į arboretumą. Pušaitės auga, palyginti, neblogai, tik Louisianos šiltas ir drėgnas klimatas palankus kenkėjams, kurie pažeidžia viršūninius pumpurus, ir medeliai laikinai pasidaro keroti. Tos Lietuvos pušaitės yra vienintelės šiame krašte.

Šiame botanikos parke J. K. išvedė "Visų valstijų medžių alėją". Čia Amerikoje yra paprotys, kad kiekviena valstybė turi pasirinkusi savo valst. oficialų medį (State tree). Pvz., Kalifornijos valstijos medis yra sekvoja, New Yorko — klevas, cukrinis (iš jo sulos gaminamas sirupas), ir t. t. Alėjai visos valstijos davė savo medžius. Tai bene vienintelis šiame krašte toks rinkinys.

Vidury arboretumo sudarytas ra-

sidarė patraukli lankymo vieta, ypač gausios moksleivių ekskursijos.

Vienas iš anksčiau ši un-tą baigusiu paskyrė \$3000 čekį (per un-to prezidentą), kad ši suma būtų panaudota un-to reikalams taip, jog būtų pagerbtas arboretumo steigėjas. Un-to vadovybė nutarė centrinėje bibliotekoje įrengti J. Kuprionio vardu specialų skyrių, kuriame būtų renkama gamtos grožinė literatūra, tiek vietinė, tiek užsieninė, apimanti arboretumus, botanikos sodus, parkus dekoratyvinius medžius, "landscapingą" ir pn. Padarytas ir Ex Libris su įrašu: J. Kuprionis, Arboretum Collection.

Pačiame arboretume įrengta bronzinė lenta, kuri įmūryta į cementinį pastovą. Ji pastatyta prie anksčiau minėto centrinio magnolijos medžio. Lentoje įrašas sako: Magnolia grandiflora. Pietų magnolia. Pirmasis medis Louisianos

Prof. Jonas Kuprionis prie jo įsteigto Louisianos un-to botanikos sodo.

● Prof. J. Kuprionis in the Louisiana Univ. Botanical garden which he had instituted there. (See LD Septėmber 1974 for more).

tas, kur aplink sodinami memorialiniai, arba garbės medžiai—įvairūs ažuolai (JAV-se yra apie rūšių ažuolų). Čia pasodino savo ažuolą univ-to prezidentas, vyriausias Louisianos miškininkas ir kiti. Šio rato centre pasodinta įstabaus grožio žiedus turinti magnolija. Ji yra Louisianos valst. žiedo medis. Per iškilmingą arboretumo atidarymą universiteto vadovybė šio botanikos parko steigėjui padarė staigmeną — šis centrinis medis pavadintas Profesoriaus J. Kuprionio vardu.

Sodinami medeliai buvo maži, daugiausia 1-2 pėdų aukščio. Palankiose Louisianos klimato sąlygose tie medeliai greit paaugo. Daugelis iš jų, ypač krūminiai medeliai, įvairiais metų laikotarpiais apspilia įvairiaspalviais žiedais. Su-

Tech. Universitete. Pasodintas J. Kuprionio, Louisianos Tech. miškų kultūros profesoriaus, lapkričio m. 1966 m. Sponseris Joe B. Walsh.

Šios lentos ir bibliotekos atidarymo iškilmės įvyko gegužės 1 d., į kurias buvo pakviestas ir prof. J. Kuprionis, arboretumo steigėjas.

Žvelgiant į visa tai susidaro gana įspūdingas vaizdas, kad tokia svarbi įstaiga, kaip universitetas, taip pagerbia mūsų tautietį. Bibliotekos knygos yra ilgalaikis dalkas. O parko medžiai, kaip ažuolai, riešutmedžiai, pušys ir kt. auga šimtmečius, gi ten pat J. K. pasodintos Kalifornijos sekvojos auga tūkstančius metų. Tai ilgalaikis gyvas gamtos paminklas, kurio vidury bronzinė lenta liudija, kad ši parką įsteigė ir medžius pasodino mūsų tautietis — lie-tuvis Jonas Kuprionis. (M. D.)

DLK BIRUTĖS DR-JOS 50 METŲ SUKAKTĮ MININT

1922 m. gruodžio mėn. įsikūrė Moterų komitetas — kariams, ligoniams ir invalidams globoti. Komitetą sudarė daugiausia Kauno įgulos gydytojų žmonos. Moterų komiteto iniciatorius — karo sanitarijos viršininkas gen. gyd. V. Nagevičius. Tais pačiais metais karo ligoninėje ir kitose įgulos ligoninėse dar gydėsi apie 1300 laisvės kovų dalyvių ir invalidų, tad moterų komitetui darbo buvo daug.

Moterų komitetas surengė jiems Kūčias, o pirmą Kalėdų dieną aplankė su dovanėlėmis. Po to surengė ligoniams koncertą karo ligoninės antro aukšto plačiame koridoriuje. Koncertavo mūsų operos solistai: Kipras Petrauskas, Sodeikos, Grigaitienė, Kutkus ir broliai Hofmekleriai. Auditorija neįprasta menininkams: gulintys ir sėdintys ligoniai, aprištom žaizdom, su ramentais. Bet laimingi ir patenkinti. Ši koncertų tradicija, vėliau jau Birutiečių vardu, buvo tęsiama per visą nepriklausomybės laikotarpį.

Be kito ko, komitetas įrengė ligoniams radijo priimtuvą, papildė bibliotekas naujomis knygomis, parūpino reikalingiems protezus.

Vėlinių dieną komiteto narės pirmosios pagerbė mūsų žuvusius už laisvę, uždegdamos žvakeles ant kapų. Vėliau toji tradicija prigijo visuose Lietuvos miestuose ir tebėra gyva iki šių dienų.

Komiteto veiklai reikėjo lėšų. Imta ieškoti šaltinių; sugalvota surengti balių. Surengtas balius, dalyvaujant mūsų vyriausybės nariams, diplomatams ir šiaip aukštuomenei. Pasisekė nepaprastai: gauta 10 tūkstančių litų pelno. Komitetas „atsistojo ant kojų“. Komitei labai daug padėjo pirmoji garbės pirmininkė — Ona Stulginskienė (1941 metais išvežta į Sibirą). Komitetui vadovavo Sofija Oželienė. Antroji garbės pirmininkė buvo Sofija Smetonienė. Daug pagelbėjo p. Galvanauskienė. Talkininkų ir daugiau buvo.

Vėliau Moterų komitetas su visu turimu turtu įsijungė į naujai sukurta Karininkų šeimų moterų draugiją ir sudarė Kariams ir invalidams globoti sekciją, veikusią per visą nepriklausomybės laikotarpį. Sekcijai pakaitomis vadovavo Oželienė ir Nagevičienė.

Ir vėl gen. Nagevičius atėjo su savo iniciatyva: suorganizuoti visas karininkų šeimų moteris; tikslas — praplėsti veiklą įsijungiant į pedagoginę, kultūrinę ir visuomeninę veiklą.

1925 m. kovo mėn. 25 d. Kauno įgulos Ramovėje įvyko karininkų šeimų steigiamasis susirinkimas, kurį pradėjo S. Oželienė, komiteto pirmininkė. Ji nušvietė Moterų komiteto sėkmingą veiklą ir pasiūlė steigti draugiją, kuri apjungtų visas karininkų šeimų moteris. Susirinkusios idėjai pritarė. Gen. Nagevičius sveikino susirinkimą, ragindamas ugdyti lietuviškas tradicijas šeimoje, nenustoti lietuviškos moters savybių: kuklumo, darbštumo, doros, nenutolti nuo lietuviško kaimo; apibūdino lietuvių karininko žmonos pareigas tautai, šeimai, valstybei. Išrinkta komisija iš dr. Ambraziejūtės, Stepnaitienės, Oželienės, Žemgulienės, dr. Balsienės, Litvinienės; jos turėjo paruošti įstatus.

Maždaug po mėnesio vėl susauktas susirinkimas, išrinkta valdyba, priimti įstatai, nustatyta veikimo planas. Gen. Nagevičius įteikė dovaną — D. L. K. Birutės paveikslą, pieštą dail. A. Varno. Sėkmingesniame darbe įsteigtos 3 sekcijos: Švietimo-Kultūros, Pedagoginė ir Kariams ligoniams bei invalidams globoti sekcija (pastarąją sudarė visas buvęs Moterų komitetas).

I. — L. A. Birutiečių sk. valdyba su pagalbinio minėjimo rengimo komitetu. I eil. iš k.: M. Vaičienė, L. Stadalninkienė, A. Pažiūrienė, V. Andrašūnienė, O. Pulkaunikiene, sk. įkūrėja, E. Pažerienė, sk. pirm., A. Liūdžienė, A. Dudienė. II eil. E. Dovydaitienė, M. Kaiienė, N. Apeikienė

II. — Jubiliejinės šventės programos dalyvės: iš k.: R. Apeikytė, E. Pažerienė, pirm., N. Apeikienė, B. Dabšienė. II eil.: A. Dudienė, G. Gudauskienė, V. Jonuškaitė, buv. Lietuvos Operos primadona.

III. — Minėjimo garbės viešnios ir svečiai. V. Jonuškaitė, Lietuvos Op. primadona, parapijos kleb. prel. J. Kučingis, daug Birutietės parėmęs ducdamas nemokamai salę ir kt.

IV. — L. A. Birutietės, paminėję draugijos 50 m. sukaktį.

I eil. vidury — L. A. sk. įkūrėja O. Pulkaunikiene, atvykus iš Indijos.

Kitose eilėse matyti vald. vicep. M. Kairienė, išd. A. Pažiūrinė, A. Liūdžienė, sekr., E. Pažerienė, sk. pirmininkė, V. Andrašūnienė, paskaitininkė.

● Pictures from 50th anniversary commemoration of "Birutė" Society.

* Ištraukos iš V. Andrašūnienės paskaitos L. A. Birutiečių minėjime

Kng. Birutės KŠM dr-jos atstovių suvažiavimas su Karininkų Ramovės valdyba ir taryba 1935 m. kovo 3 d. Ramovės salėje Kaune.

I eil. iš k. sėdi M. Tumienė, E. Raštikienė, V. Lozoraitienė, Moterų taryb. pirm., J. Tubelienė, Motinoms ir Vaikams globoti org. pirm., S. Oželienė, Kng. Birutės dr. pirm., S. Smetonienė, Kng. Birutės dr. garbės pirm., V. Grigaitienė, suvažiavimo pirm., gen. S. Raštikis, kariuom. vadas ir kt.

●The Society of Grand Duchess Birutė (Family members of Lith. Officers) Council and Board persons, in Kaunas, March 3, 1935.

Taip prasidėjo Birutiečių veikla, kurią sekė nauji darbai. Buvo rengiamos paskaitos, kviečiami žinomi pedagogai, gydytojai, literatai; rengiamos kultūrinės popietės, kuriose rašytojai ir poetai skaitydavo savo kūrinį. Rengiami įvairūs kursai: kirpimo, siuvimo, kulinarijos ir t.t. Birutietės labai rėmė tautinį meną — joms priklausė pagarba už tautinių drabužių populiarinimą. Draugija rengė koncertus, balius organizavo aukų rinkimą; leido knygas. Jų iniciatyva komp. K. Banaitis sukūrė kantatą Birutės garbei; jų pastangomis suvaidintos J. Augustaitytės-Vaičiūnienės "Lietuviškos vestuvės".

Netruk prabėgti dešimt metų. 1935 m. kovo 3 d. iškilmingai paminėtas dešimtmetis, suruošiant koncertą, kuriame dalyvavo pirmajai operos jėgos. Įgulos bažnyčioje atlikta kantata Birutės garbei. Giedojo Įgulos bažnyčios choras, vad. muz. Dambrausko. Sukakties proga gen. V. Nagevičius draugijai padovanojo vėliavą: tamsiai raudonam aksome auksu išsiuvinėtas dr-jos vardas vienoj pusėj, kitoj — Kunigaikštienės Birutės paveikslas. Nuo to laiko draugija oficialiai vadinosi: D. L. K. Birutės Karininkų šeimų moterų draugija.

Iškeltas sumanymas įamžinti Birutės atminimą Palangoje pastatant paminklą; paminklo konkursą laimėjo skulpt. V. Grybas.

Pedagoginėj sekcijoj daugiausia darbavosi mokytojos. Buvo įsteigta apie 20 vaikų darželių centre ir skyriuose. Kauno įguloj įsteigta 4 ikimokyklinio amžiaus vaikų darželiai — pagal

Frebelio ir Montessori metodus. Vedėjomis buvo dr. Nemeikšaitė, Varnienė ir kt.

Kiekvienoj didesnė kariuomenės įguloj buvo draugijos skyrius, viso buvo įsteigta ir veikė 22 skyriai. Klaipėdos sk., kuriame ir šių žodžių autorei teko būti, vienerius metus, nuo kitų skyrėsi tuo, kad šelpė žvejus, dalyvavo seimelio rinkimuose, suorganizavo visame Klaipėdos krašte Motinos Dienos minėjimus.

1951 m. spalio 21 d. S. Oželienės iniciatyva Chicagoje buvo atkurta Birutiečių draugija. Statutas parengtas pagal Lietuvoje veikusį statutą, tik papildytas ta prasme, kad draugijos narėmis gali būti visų lietuvių karių, gyvų ar mirusių, taip pat tarnavusių JAV kariuomenėje, žmonos, motinos, seserys.

Centrinis Chicago skyrius labai plačiai išvystė savo veiklą ir stropiai dalyvauja visame lietuvių kultūriniam ir šalpos gyvenime. JAV-se veikia šie skyriai: Chicago, Clevelando, Detroito, New Yorko, Los Angeles.

Los Angeles skyrius įkurtas 1957 m. balandžio 20 d. Ramovės pirmininko Liaudansko ir O. Pulkauninkienės iniciatyva. Ji buvo ne tik steigėja, bet siela, žadintoja, drąsintoja mūsų pirmųjų žingsnių. Sudarė labai draugišką nuotaiką narių tarpe. Dabar, kai daugelyje organizacijų pastebima nesantaika, nesuta-

rimai, — birutietės išsilaikėme vieningos ir draugiškos, nežiūrind ideologinių, amžiaus ar kitų asmeniškų skirtumų.

Pradžioje skyrius turėjo 11 narių; dabar išaugome iki 50.

Mūsų koncertai-baliai turėjo didelį pasisekimą — visuomenė mus rėmė, netilpome parapijos salėje, buvo per maža. Iš parengimų susidarė nemažos pajamos, iš kurių naudojome šalpai — siuntėme siuntinius į Lietuvą ir Sibirą. Per visą veikimo laiką mūsų skyriaus apyvarta siekė apie 40,000. Siuntinių išsiūsta apie 200. Turime dvi kasas: visą šalpą vykdome iš pirmosios, didžiosios kasos; mažąją kasą sudaro narių mokesčiai, — jos lėšas naudojame draugijos reikalams.

Esame Lietuvių Fondo narės — fondui skyrius įnešė \$200; Vasario 16 gimnazijai (per S. Puikūnienę) išsiūsta \$500. Be to, skyrius šelpė Suvalkų trikampy gyvenančius lietuvius; padėjo džiovininkams, gyvenantiems Vokietijoje, Gautingeno sanatorijoj; aukojo UCLA studijuojantiems lituanistiką; aukojo Balfui, šeštadienei mokyklai, skautams ir kitoms organizacijoms — visų nė neišskaičiuosi. Skyrius rėmė ir su savo auka prisidėjo ten, kur tik buvo reikalinga, kur buvo prašomas.

Be koncertų-balių, Los Angeles Birutietės, kaip ir kitur, yra surengusios keletą madų parodų bei paskaitų ir t. t.

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal savo pasirinkimą su stovu.

Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, ening Hair, Root growth, Splitting ends, Strength and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order. P. P., Send today —

JIB LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates
Accounts

Insured to \$40,000 by FSLIC

47th & Rockwell St., CHICAGO,
Illinois 60632

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces & Places)

Montrealio Aušros Vartų choro jubiliejaus koncerto pranešėjai: V. Malciūtė ir G. Bulota.

● The masters of ceremony of the Gate of Dawn chorus Jubilee Concert in Montreal.

Montrealio Aušros Vartų choras jubiliejinio koncerto metu su savo vadovais bal. 26 d. — Vidury: choro globėjas T. J. Kubilius, choro dir. Mme Madeleine Roch; kairėj: choro akompaniatorė Mlle C. Pelletier ir dešinėj choro vad. Sol. Antanas Keblys.

● The Montréal Gate of Dawn chorus of Canadian Lithuanians celebrated its 25th anniversary with concert given on April 26th.

Kairėj —

Montrealio Aušros Vartų choristai kartu su choru, švenčiantys 25 metų dainavimo jubiliejų, iš k.: A. Piešina, Ketė Paužėnaitė-Genteman, V. Kargerius, J. Vasiliauskas.

● Singers of the Gate of Dawn celebrating their 25th anniversary with chorus.

Kairėj. apačioj —

A. V. choro vadovai iš deš. — choro seniūnas H. Celtorius, dir. Mme M. D. Roch, akomp. Mlle C. Pelletier ir solistas A. Keblys.

● The leaders of the Gate of Dawn chorus, Montreal, Canada.

Tony's Photo

Iš JAV LB tarybos III sesijos 1975 birželio 21-22 d. Clevelande. — Vienas iš posėdžių. — Iš kairės: J. Simanavičius — Kanados LB pirm., St. Barzdukas, PLB garbės pirm., Br. Nainys, PLB pirm., J. Gaila — JAV LB pirm., A. Rugienius — JAV LB tarybos pirm., A. Gečas — JAV LB visuom. reikalų pirm.

Foto J. Urbonas

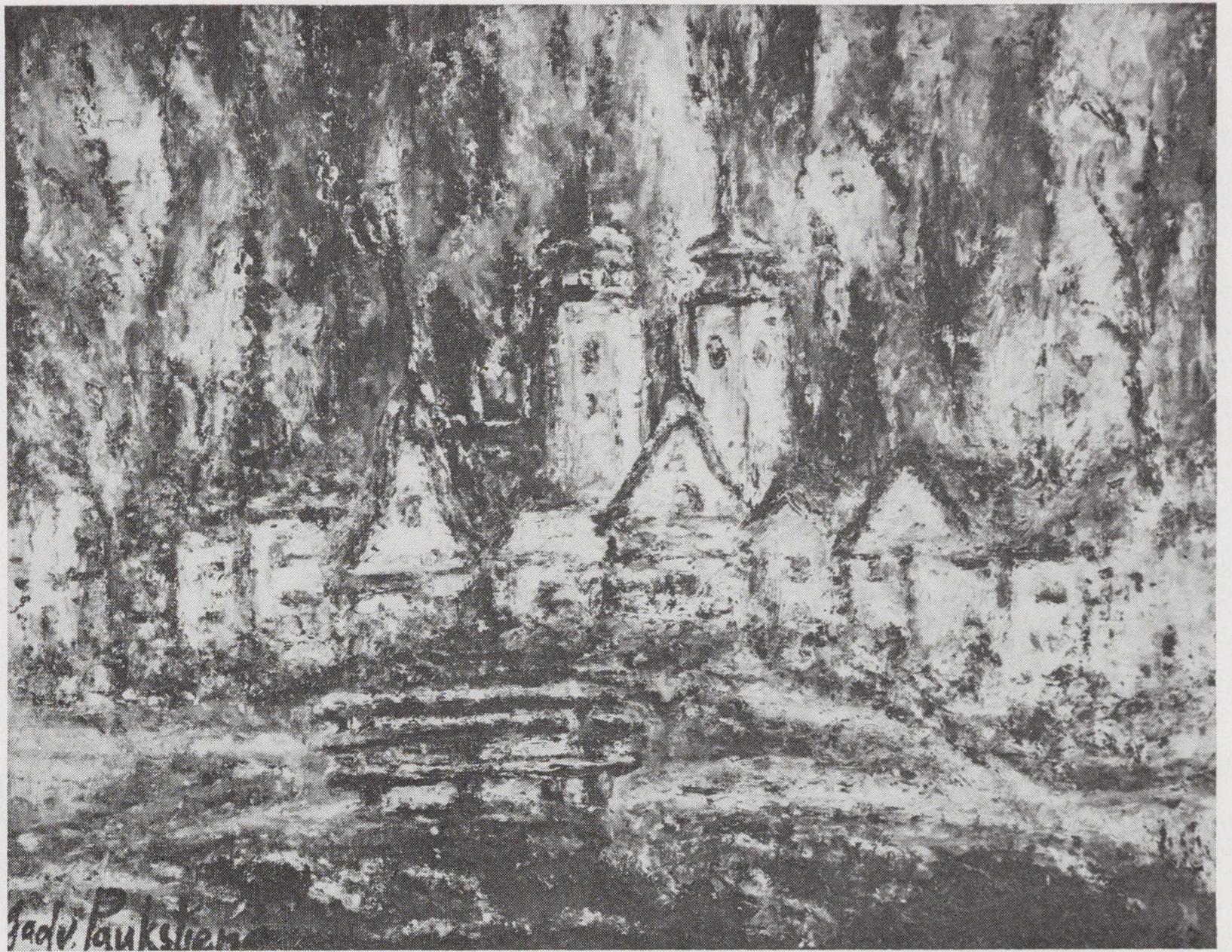
● The Council of the Lithuanian Community USA convened in Cleveland, Ohio on June 21-22 for its third session.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

JUNE

1975

SUMMER IN MARQUETTE PARK

Oil

by J. Paukštienė

● Vasara Marquette parke
J. Paukštienės aliejinis pav.

Freedom Will Be Restored

Commemorating the terrifying events of the Dēportations of June 1941

Excerpts from the address of of Hon. Edward J. Derwinski in the House of Representatives June 12, 1975. (Reprinted from Congressional Record).

...34 years ago, on June 14, 1941, the Soviet Union began to execute its policy of genocide in the Baltic nations. This date marks the anniversary of one of the most tragic episodes in history, the mass deportation from their lands of the Estonians, Latvians, and Lithuanians by the Soviet Russian military authorities.

These small republics of Estonia, Latvia, and Lithuania were enjoying their recovered freedom, having established independence soon after the end of World War I. However, the territory of the Baltic lands became part of a battleground being first invaded by the Soviet troops and followed by the occupation of Nazi armed forces.

Toward the end of World War II, when Soviet troops reoccupied the Baltic States, the USSR illegally incorporated these three small countries into its huge structure.

This final defeat and elimination of the Nazi forces left the Communists in a factual control again. Tens of thousands ... of the Baltic people were killed and about a million were deported to slave labor camps in Siberia and other areas of the Soviet Union.

Since then, the Baltic people have suffered from the collectivization of their farms and the nationalization of their industries. They have suffered religious persecution and their children have been subject, through Soviet educational institutions to Communist brainwashing.

Hundreds of thousands of Estonians, Latvians and Lithuanians were shipped from their homelands like cattle, to be replaced by peoples from other parts of the Soviet Empire. This exchange of population substantially altered the ethnic composition of the Baltic nations.

However, I direct the attention of the Members to the fact that throughout the free world the peoples of Estonian, Lithuanian, and Latvian origins maintained their traditional civic, cultural, and church organizations and continue their efforts on behalf of their

enslaved compatriots held captive within the USSR.

So long as the Soviet Union continues to treat the Baltic peoples as colonials to be exploited, and as inferior creatures to be exported and exterminated, I believe it is absolutely necessary for the policy of the United States to continue to be that of nonrecognition of the Soviet incorporation of Estonia, Latvia, and Lithuania, and therefore, I urge support of House Concurrent Resolution 165j which also states that the U.S. delegation to the European Security Conference should not agree to such a recognition by that body.

Further, in this age of closer communication and cooperation with the Soviet Union, I urge that the Congress recognize, within the context of this association, that it is the duty of the United States to support the cause of freedom and the ending of oppression of all peoples within the Soviet Union.

The legitimate aspirations and the perseverance of the Baltic peoples to independence and the right to again reside in their historic lands will ultimately triumph over communism and freedom will be restored to these lands.

Rita Merkelis playing Amanda in Noel Coward's "Private Lives" on tour with the Northcott Theatre in England.

● Rita Merkelytė iš Toronto, Amandos vaidmenyje, No thcott teatro gastrolėse, N. Cowardo veikale "Privatūs gyvenimai."

Actress Rita Merkelis

Actress Rita Merkelis had a key role in the production of "Fiddler on the Roof" that played in major cities throughout England, beginning with Manchester.

Rita was born in Lithuania, spent her first years in displaced persons' camps in Germany and at the age of five came to England. At 11 she emigrated with her parents to Canada and then studied at the University of Illinois in Chicago where she gained a double major — one in biology, the other in theatricals.

Her theatrical career in Canada she started at the Crest, in Rolf Hochut's "The Deputy" and at the Colonade, in Kafka's "The Trial". At the same time she was keeping up with her biology by working at the Sick Children's Hospital in Toronto. She then went back to England to appear in a season of American Humour at the American Embassy, London, and has been

much in demand there ever since. Regularly appeared in "Market in Drury Lane", a TV series; in BBC's "Canterbury Tales" and in the role of a glamorous press agent in the film "Rumour".

Her simultaneous appearances included leading parts in the musical "Bootleg Gentlemen" with which she toured England. After the musical's run at the Oxford Playhouse and a season at the Marlow Theatre, Canterbury, she performed also in plays such as "Macbeth", "The Killing of Sister George" and in the musicals "Let's Get a Divorce" and "Kiss Me Kate".

Rita Merkelis playing Tzeitel, the eldest daughter (who marries the tailor Metel) in Fiddler on the Roof on tour in England.

● R. Merkelytė Fiddler on the Roof veikale vyresniosios dukters vaidmenyje, teatro gastrolėse Anglijoje.

Shortly after "Fiddler on the Roof" Rita Merkelis had toured with a company playing Noel Coward's "Private Lives". Afterwards she went back to television work with "Polonaise" for Thames TV followed by "In Memoriam" for BBC. Rita also appears regularly in a BBC radio program called "Petticoat Line".

She is married to Jonathan Lynn who is also of Lithuanian ancestry and who is an actor/writer and director, and they have one son.

A. K.

Rita Merkelis, actress, from Toronto, Canada.

● Rita Merkelytė, aktorė anglių teatruose. Naujųjų ateivių lietuvių duktė.

Sweden's Youth and the Baltic

The Swedish Center Party's publication "Politisk Tidskrift" in an issue directed to the youth carries an article by Fr. Holmquist showing concern about broader aspects of the Baltic problems. It refers to many of their points:

— Have we forgotten the Baltic States? We, Swedes, pride ourselves for aiding the underdeveloped countries. Yet there are so many among us who are not even aware of what is going on here closer by... (A short history is given of the neighbor Baltic States, so little known by Swedes, as the author admits).

— School textbooks provide little and unreliable information. The young generation should know that Western countries have not recognized the incorporation of the Baltic States into the Soviet Union since 1940. The author insists that

this is a matter they ought to be taught.

— Youth has not been told about the mass deportations by the Soviets from the Baltic area — nor why so many Lithuanian, Latvian and Estonian refugees had to seek shelter in foreign countries and in

Sweden itself. And we too have added to the worsening of that situation. Only our youth is in no way responsible for such a state of ignorance and thus for our general nonchalance.

Fundamentally Sweden's relations with its Baltic neighbors are of an-

cient standing and the ties should be upheld. Those of us who feel for the injustices committed to our fellow nations in the Baltic are convinced that it is time to raise the Baltic question to its full extent and present it before the entire world.

Baltic Institute Convenes in Stockholm

The Third Conference of the Baltic Institute convening in Stockholm June 13-16th will be attended by over 70 scholars and scientists from 16 different countries, who will be presenting a total of 76 papers. The agenda is carried out in five sections: history, social and political sciences, philology, literature and art. There is a noticeable interest in Baltic history: 7 studies on it are contributed by Latvians. Then there are a number of papers dealing with German-Baltic relations — by several of the 17 delegates coming from Germany. Dr. D. Levin from Jerusalem is to speak on Jewish resistance to Nazis in the Baltic area during WWII. A first time guest is coming from Japan: Dr. I. Kato who will discuss the famous Lithuanian artist and composer M. K. Čiurlionis. Another guest is expected from Australia.

High Value of Liberation

"Laikas" (El Tempo), a Lithuanian periodical published in Buenos Aires by the Marian Fathers gives answers to an often heard question: which of the Lithuanian philatelic issues command highest prices? (No. 567 of Dec. 1974).

Among the most precious stamps are the Russian ones brought into circulation in 1941 and then stamped over at different localities in Lithuania at the outbreak of World War II; during the Nation's Uprisings of June 23rd, 1941 and on, that rid the country of invaders.

A German philatelic firm in Frankfurt offered at an auction a lot of 17 such stamps — **ALŠENAI LIBERATED** — from a starting price of DM 25,000, equivalent to about \$10,000.

Other provincial cities — **TELŠIAI, RASEINIAI, ROKIŠKIS, UKMERGĖ, ZARASAI, PANEVĖŽYS**, even the capital **VILNIUS** have also issued such **LIBERATED** stamps.

They are annotated by the leading philatelic catalogues, too, even though so far they have not reached the peak values of the Frankfurt auction.

Discrimination in Philatelic World

At an international philatelic exhibition in Phoenix, Arizona, in late April in one of the halls a young Lithuanian girl, Vida Weyer, had on display sets of Lithuania's stamps of the country's period of independence. The collections at-

tracted much interest and especially an appeal exposed with them: that viewers demand from the State Department a rebuttal of any Soviets claims to Lithuania which is now being held as a captive country.

Many visitors have promised such aid for the Lithuanian cause. Only Vida has suffered a personal loss for her courageous act: she was disqualified from receiving any prize for her exhibited collections.

Isn't that some kind of a discrimination?

BOOKS FOR YOUR LIBRARY

Fighters for Freedom, Lithuanian partisans versus the USSR during 1944-47. Written by Juozas Daumantas, who had broken through to the West in 1947, then returned in 1950 to meet a tragic fate from the Russians. Translated from the Lithuanian by E. J. Harrison. Published by Manyland Books in New York in 1975. 254 pages, illustrated. Price \$9.95.

Perfection of Exile — 14 contemporary Lithuanian writers are analyzed and excerpts of their works are translated by Rimvydas Šilbajoris, professor of Slavic languages and literature in the Ohio State University. Published 1970 by University of Oklahoma Press, Norman.

The author discussed the following writers and poets: Jonas Aistis, Bernardas Brazdžionis, Kazys Bradūnas, Aloyzas Baronas, Henrikas Radauskas, Antanas Vaičiulaitis, Antanas Škėma, Algirdas Landsbergis, Algimantas Mackus, Alfonsas Nyka-Nilūnas, Henrikas Nagys, Albinas Marius Katiliškis, Jonas Mekas and Kosta Ostrauskas.

322 pages, illustrated \$8.50

Lithuania 700 Years, edited by Dr. Albertas Gerutis; translated from the Lithuanian by Algirdas Budreckas. Published by Manyland Books, New York, 1969. 460 p., illustrated, Price \$12.00.

Contributors are: Jonas Puzinas, Juozas Jakštas, Albertas Gerutis, Algirdas Budreckas; English introduction by Prof. Ralph Sealey.

Available at:

Lithuanian Days Magazine
4364 Sunset Blvd., Hollywood,
Calif. 90029

LITHUANIANS IN THE NEWS

● **Juozas Daubėnas** has received his M. A. from the University of Arizona for his work on "Algirdas Landsbergis, a Lithuanian Playwright in Exile". J. Daubėnas is now proceeding with a translation of a Lithuanian drama which he intends to have produced in his further literary studies and theatrical research.

● "Lithuanian Graphics", a publishing house in Hamilton, Canada, is producing this fall a Lithuanian author's, **Petras Melnikas**, book on **RIOTS IN WESTERN UNIVERSITY** ("Western universitete neramu") deals with campus life and contemporary problems of academic youth.

● **Juozas Daumantas** a Lithuanian freedom fighter, who died few years ago, had written a book giving a broad overview of the activities of the Lithuanian partisans during the post-WWII period behind the Iron Curtain. Titled "Fighters for Freedom, Lithuanian Partisans Versus the USSR" the book is now making its appearance, published by the Manyland Books of Stepas Zobarskas, New York.

● The alerting that came as an answer to intensified soviet threats to gain legal recognition of their hold over the captivated Baltic nations has been vigorously demonstrated by Lithuanians who determinedly carried out campaigns of protest by sending letters and cables to their congressional delegates (see "America's Law Makers Resolving the Baltic Problem" in "Lith. Days" of April), to the Department of State — which has received about 10,000 such messages in April and to the President of the United States.

An emergency fund has been raised and the protests continue in view of soviet manipulations to influence the European Security Conference.

● **T. Babinskaitė** is the first Lithuanian woman to join the police force in South Australia. She performs detective duties in Holden Hill, a suburb of Adelaide.

RADIO LIBERTY

Radio Liberty which has been regularly broadcasting news in Lithuanian from Munich since the beginning of this year is inviting all organizations and persons throughout the world to submit to its following addresses materials on Lithuanistics in whatsoever languages available:

1. Library, Radio Liberty Committee, 30 East 42nd Street, New York City 100017;

2. Research Department, Radio Liberty, 8, Munich 81, Orabellastrasse 18 Germany

The terrorist "Deportations of June 1940" are commemorated each year. The members of a Baltic Committee of this year's commemoration in Detroit on June 15th are shown together with some guests.

● Detroito Pabaltiečių komitetas, surengęs Birželio trėmimų minėjimą birželio 15 d. Lietuviai atstovaujami LB atstovų. Foto J. Urbonas

ADMINISTRACIJA RAŠO

GARBĖS PRENUMERATORIAI:

Rev. E. Statkus, Grand Rapids, Mich.; Danguolė Surantas, MD, Rockford, Ill.

AUKOS LD ŽURNALUI PAREMTI

Po \$10 — Adomas Laukaitis, Australia; Antanas Skirka, Australia.

Po \$5 — Rev. dr. P. Ragažinskas, J. Sadauskas, M. Shalinskaitė, J. Stankus.

Po \$2 — L. Mathews, D. Surantas.

Po \$1 — B. Cizikas, W. Skinder. Visiems mūsų rėmėjams nuoširdžiai dėkojame — Adm.

Mokantiems prenumeratą

Skaitytojų patarimu, visiems kurie atsilygina už LD p. numeratą čekiais, atskiri pakvietavimai nebus siunčiami. Grįžę čekiai bus jų pakvitavimas. Tuo būdu adm-ja sutauptys daug laiko ir nemažai pašto išlaidų.

Pakvitavimus siųsime tik tada, kai mokama pašto perlaidomis arba g. p.; taip pat, kai skaitytojai to įsakmiai paprašys.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts International.

Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa".
St. Anthony's Parish Library.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.

Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris

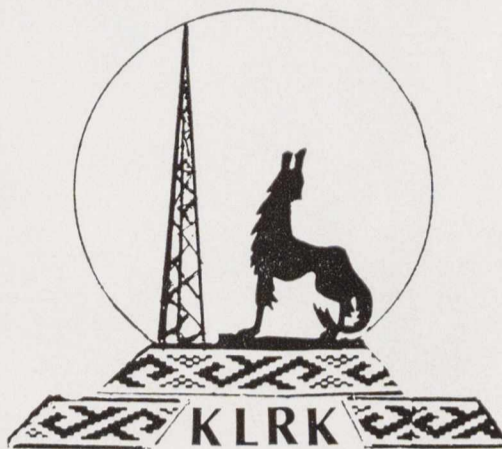
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas,
P. Misevičius.

Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES

Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Valdybos pirm. ir program. koordin.
Stasys J. Paltus, 3786 Griffith View,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-0244
Iždini. Juozas Mitkus, 2610 Griffith Blvd.,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-6591.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WBAL 97,9 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmdieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmd. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Isteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmdienius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Algis Zaparackas, tel. 549-1982; Albertas
Misiūnas, tel. 841-3026.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmdieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — Kazys Gogelis.
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmdienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmdienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kazys, 217-25 54 Ave
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmdieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS
Sekmdieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sek., Rūta
Ilgūnaitė, ižd., L. Laukaitienė, narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMETANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmd. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15-20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmdieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.

